

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1925 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om polisväsendet i riket m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

Genom en den 20 februari 1925 dagtecknad proposition, nr 58, har Kungl. Maj:t, med åberopande av ett propositionen bilagt, i statsrådet fört protokoll, föreslagit riksdagen att *dels* antaga här nedan intagna förslag till

- 1) lag om polisväsendet i riket;
- 2) lag om ändrad lydelse av 1 § i stadgan den 13 juni 1913 (nr 79) om proportionellt valsätt vid vissa val inom landsting och stadsfullmäktige m. m.; samt

3) förordning med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m.;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med ett likaledes här nedan intaget förslag utfärda tillägg till reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

Vid propositionen finnes därjämte såsom bilaga fogat ett förslag till polisreglemente för riket, i avseende varå riksdagen lär ha att framföra de önskemål, som kunna finnas befogade.

I samband med propositionen, som hänvisats till andra särskilda utskottet, har utskottet till behandling förehått följande, med anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

inom första kammaren:

- nr 294 av herr *Dahl*,
- nr 295 av herr *Clemedtson m. fl.*,
- nr 296 av herr *Rooth*, och
- nr 297 av herrar *Andersson, Karl Emil*, och *Tjällgren*, samt

inom andra kammaren:

- nr 391 av herr *Pettersson* i Köping m. fl.,
- nr 392 av herrar *Olsson* i Ramsta och *Schill*,
- nr 395 av herr *Heiding m. fl.*
- nr 433 av herr *Laurén*,
- nr 434 av herr *Bengtsson* i Norup m. fl.,
- nr 435 av herr *Magnusson* i Tumhult m. fl.,
- nr 436 av herr *K. A. Westman m. fl.*,

nr 437 av herr *Järte*,

nr 438 av herr *Hage* och

nr 439 av herr *Jönsson* i *Revinge*.

Vissa av motionerna innefatta därjämte yrkanden, avseende en till utskottet jämväl hänvisad, den 20 februari 1925, nr 59, dagtecknad proposition angående anslag till polisväsendet i riket m. m. Till dessa yrkanden kommer utskottet att återkomma i samband med behandlingen av sistberörda proposition.

Huvuddragen
av den föreslagna polis-
organisationen.

Huvuddragen av den polisorganisation, som i först omnämnda proposition, nr 58, föreslås, äro följande: För polisväsendets upprätthållande skulle riket vara indelat i polisdistrikt. Stad, liksom köping, som enligt särskild bestämmelse är pliktig att bekosta för köpingen erforderlig polispersonal, skulle bilda särskilt polisdistrikt. Å landsbygden i övrigt skulle landsfiskalsdistrikten vara indelade i polisdistrikt på sådant sätt, att såsom regel i varje polisdistrikt åtminstone en polisman kunde antagas erhålla full sysselsättning. Där på grund av särskild omständighet visst område icke lämpligen kunde sammanföras med annat till ett polisdistrikt, skulle området kunna bilda eget distrikt utan fullt sysselsatt personal. För den lokala polisverksamheten, varunder för landsbygdens del inbegreps ej blott, såsom i städerna, egentlig polisverksamhet utan även biträde vid åtgärd i utsökningsmål, vid indrivning av utskylder eller böter samt vid annan handräddning, skulle polismän anställas i de olika polisdistrikten. För ordningens upprätthållande å viss ort vid enstaka tillfällen skulle därjämte å landsbygden ordningsmän kunna tillsättas.

Förstärkning av de lokala polisorganisationerna skulle kunna erhållas på två sätt. Dels skulle landsting vara berättigat att uppsätta polisavdelningar för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet inom landstingsområdet. Dels skulle städer med minst 10,000 invånare ävensom en av Konungen bestämd stad i län, där stad med minst 10,000 invånare saknades, vara skyldiga att för varje fullt tal av 10,000 invånare tillhandahålla en reservpolisman, dock minst tre, för att utom vederbörande stationsort användas till biträde vid upprätthållande av allmän ordning och säkerhet.

Till förbättring av kriminalpolisen skulle de städer, som skulle tillhandahålla reservpolismän, enligt 6 § 1 stycket i det under 1) anmärkta lagförslaget vara pliktiga att hålla i polisskola utbildad kriminalpolispersonal, varjämte närmast för övriga städers och landsbygdens behov skulle i förstnämnda städer, efter Konungens förordnande, anställas kriminalpolispersonal för kriminalpolisverksamhet huvudsakligen utom stationsorten. Dylika för mindre städer och landsbygdens behov avsedda kriminalpolismän skulle även kunna stationeras i andra städer än de först nämnda, därest vederbörande stad frivilligt inrättade egen kriminalpolisavdelning.

Polisverksamhetens upprätthållande skulle vara en kommunal angelägenhet, som det skulle åligga vederbörande polisdistrikt att ombesörja. Beslutanderätten skulle tillkomma vederbörande kommunala representation eller, om flera till ett polisdistrikt sammanförda kommuner jämväl bildade kommunal-

förbund, förbundets direktion. Vid uppenbart åsidosättande av de polisdistrikten åliggande skyldigheterna skulle statsmyndighet äga att ingripa och, därest icke rättelse i anledning av framställd erinran vidtoges, genom för polisdistrikten bindande förordnanden och i sista hand genom vitesföreläggande framtinga ett behörigt fullgörande av förpliktelserna.

Polispersonalen skulle i olika avseenden säkerställas. Sålunda skulle polisdistrikten och landstingen förklaras pliktiga att skäligen avlöna de vid deras polisväsen anställda befattningshavarna, att med skäligen pension förse ordinarie befattningshavare, att då befattningshavare avlidit i följd av skada, som åsamkats i tjänsten, till hans änka och barn utgiva skäligt familjeunderstöd samt att till avliden befattningshavares dödsbo utbetala skälig begravningshjälp. Beslut angående avlöning, pensionering, familjeunderstöd eller begravningshjälp skulle underställas länsstyrelsens prövning.

Befogenhet att tillsätta ordinarie befattningshavare, att från tjänsten skilja icke konstituerade ordinarie befattningshavare och extra befattningshavare med minst två års sammanhängande anställning ävensom att avgöra vissa viktigare disciplinfrågor skulle enligt 11 § i det under 1) anmärkta lagförslaget tillkomma en för Stockholm, liksom för varje län tillsatt polisstyrelse, i varje särskilt fall bestående utav två av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter samt av tre ledamöter, utsedda antingen av stadsfullmäktige i stad, som skulle hava att tillhandahålla reservpolismän, eller ock av landsting. Av de av Kungl. Maj:t tillsatta ledamöterna, vilka skulle vara styrelsens ordförande och vice ordförande, skulle den ene vara ordinarie lagfaren underdomare.

I kommun, som bildade eget polisdistrikt, skulle enligt 12 § i nyssnämnda lagförslag kommunen äga att tillsätta en av fem personer bestående polisenämnd, vilken skulle hava att dels upprätta förslag till stat för polisväsendet samt till erforderliga ändringar i dess polisorganisation, dels besluta i ärenden angående förvaltningen av de till polisväsendet anslagna medlen och av de för polisväsendet använda fastigheterna och dels till vederbörande myndigheter avgiva yttranden och göra framställningar i frågor av betydelse för polisväsendet.

Den sålunda föreslagna organisationen skulle bekostas av vederbörande polisdistrikt eller landsting med vissa undantag. Sålunda skulle statsverket vidkännas hela personalkostnaden för sådana kriminalpolismän, som vid vissa städers kriminalpolisavdelningar skulle anställas för verksamhet huvudsakligen utom staden. Vidare skulle statsverket bidra med en tredjedel till personalkostnaden för den polispersonal, som skulle anställas för landstingsområde eller i annat polisdistrikt å landsbygden än köping, som på grund av särskild bestämmelse är skyldig att bekosta för köpingen erforderlig personal. Slutligen skulle statsverket hava att utgiva viss gottgörelse till de städer, som skulle tillhandahålla reservpolismän, ävensom betala de särskilda kostnader, som kunde föranledas av att polisman användes för verksamhet utom det område, för vilket han vore anställd.

De föreslagna bestämmelserna skulle träda i kraft i fråga om städer och därmed jämställda köpingar samt landstings polispersonal den 1 januari

1926, medan polisdistrikt å den egentliga landsbygden icke skulle vara pliktigt att före den 1 januari 1932 hava anordnat sitt polisväsen enligt de nya reglerna.

Beträffande det tidigare arbetet på en reform av polisväsendet liksom beträffande motiveringen till det nu refererade förslaget tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Väckta
motioner.

I den av herr *Dahl* väckta motionen föreslås,
att riksdagen måtte för sin del antaga sådan lydelse av 11 och 12 §§ i det under 1) upptagna lagförslaget och av övergångsbestämmelsen till det samma, att bl. a. befogenhet att pröva frågor om tillsättning och entledigande skulle överlämnas i Stockholm åt överståthållarämbetet, i annan stad, där polismästare funnes, åt denne jämte två ledamöter av magistraten, i stad, där polismästare ej funnes, åt magistraten eller stadsstyrelsen samt på landsbygden åt länsstyrelsen, att viktigare frågor rörande disciplinär bestraffning skulle hänskjutas till en för varje landstingsområde eller stad, som ej deltog i landsting, tillsatt polisenämnd, bestående av en av Kungl. Maj:t tillsatt ordinarie lagfaren underdomare såsom ordförande samt två ledamöter, utsedda av landstinget eller stadsfullmäktige, samt att Kungl. Maj:t skulle i vissa fall, då i polisdistrikt å den egentliga landsbygden synnerligt behov av en förbättring av polisväsendet föreläge, äga att förordna, att den föreslagna lagen skulle erhålla tillämpning för distriktet från och med av Konungen bestämd dag före den 1 januari 1932.

I den av herr *Clemedtson m. fl.* väckta motionen hemställes
att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 58 med förslag till lag om polisväsendet i riket ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande snarast möjligt av nytt förslag till lag om polisväsendet under beaktande av de synpunkter, särskilt i avseende å landsbygdens polisväsen, som i motionen närmare utvecklats.

I den av herr *Rooth* väckta motionen hemställes,
att de bestämmelser, som innehållas i 11 och 12 §§ i den genom Kungl. propositionen nr 58 till innevarande års riksdag föreslagna lag om polisväsendet i riket, samt de övriga föreskrifter i samma lag, som hava avseende å de i nämnda paragrafer omförmälda polisstyrelser och polisenämnder, icke måtte av riksdagen antagas.

I den av herrar *Andersson, Karl Emil*, och *Tjällgren* väckta motionen anföres bland annat: Landsfiskalsdistrikts indelning i polisdistrikt borde endast, där det vore erforderligt för allmän ordning och säkerhet, ske på sådant sätt, att i varje polisdistrikt åtminstone en polisman kunde antagas erhålla full sysselsättning. Ordförandeskapet i de föreslagna polisstyrelserna borde anförtros åt vederbörande landshövding. Den av Kungl. Maj:t förordnade vice ordföranden i polisstyrelsen borde, med bibehållande av det i propositionen uppställda kravet på innehav av ordinarie lagfaren domarebefattning, tillsättas för den tid han innehade dylik befattning inom länet. Övriga

ledamöter av polisstyrelse borde väljas för en tid av åtta kalenderår. Statsverkets bidrag till landstingens personalkostnader liksom till personalkostnaderna i polisdistrikt å den egentliga landsbygden borde bestämmas till 50 %. På grund av det anförda hemställdes,

att utskottet ville dels föreslå riksdagen att antaga i motionen angivna ändringar i Kungl. Maj:ts förslag till polisväsen och att utskottet måtte utarbeta därför erforderlig lagtext, dels vidtaga de övriga ändringar i Kungl. Maj:ts förslag med avseende å författningstext och anslag, som vore en konsekvens av de i motionen angivna.

I den av herr *Pettersson* i Köping *m. fl.* väckta motionen hemställes,

att 12 § 1 mom. första stycket i Kungl. Maj:ts förslag till lag om polisväsendet i riket måtte erhålla följande lydelse:

»I kommun, som bildar eget polisdistrikt, må polisenämnd tillsättas; dock är stad och köping, vars invånarantal uppgår till minst 4,000, skyldig att tillsätta dylik nämnd».

I den av herrar *Olsson* i Ramsta och *Schill* väckta motionen anföres bland annat: Inom ramen för den polisorganisation, som Kungl. Maj:ts proposition avsåge att skapa, ginge det mycket väl för sig att uppbringa det antal polismän, som på landsbygden fordrades för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt verkställa spaning och annan undersökning angående brott utan att den nyorganisation för landsbygden, som propositionen skisserade, behövde komma till stånd. Länsstyrelsen borde erhålla befogenhet att i fall av behov ålägga kommun att anställa polisman. Bestämmelse borde upptagas om rätt att för landsbygdens behov utnyttja redan befintliga arrestlokaler i städer och stadsliknande samhällen, därvid gottgörelse borde utgå av statsmedel. På grund härav hemställdes,

att riksdagen, med förklarande av att Kungl. Maj:ts proposition nr 58 med förslag till lag om polisväsendet i riket icke kunnat i oförändrat skick bifallas, måtte för sin del antaga lag om polisväsendet i riket i huvudsaklig anslutning till Kungl. Maj:ts proposition, nr 58, men med de förändringar och inskränkningar, som i motionen angivits.

I den av herr *Heiding m. fl.* väckta motionen hemställes,

att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts propositioner nr 58 och 59 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till polisväsendets ordnande genom uppsättandet av reservpoliskårer, lydande under respektive länsstyrelser.

I den av herr *Laurén* väckta motionen hemställes,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förslaget till lag om polisväsende i riket, att till polisdistriktskostnader för avlöning och pensionering av kriminalpolisman, som avses i 6 § första stycket, och för begravningshjälp till sådan kriminalpolisman dödsbo statsverket skall bidraga med en fjärdedel och att statsverkets bidrag till personalkostnaden i polisdistrikt å den egentliga landsbygden bestämmas till en fjärdedel.

I den av herr *Bengtsson* i Norup *m. fl.* väckta motionen hemställes,

att riksdagen vid omorganisationen av polisväsendet i riket måtte besluta,

att statsbidraget till landskommunernas polismäns avlöning måtte utgå med 50 %.

Den av herr *Magnusson* i Tumhult m. fl. väckta motionen är likalydande med den av herr *Clemedtson* m. fl. väckta.

Den av herr *K. A. Westman* m. fl. väckta motionen är likalydande med den av herrar *Andersson*, *Karl Emil*, och *Tjällgren* väckta.

Den av herr *Järte* väckta motionen är likalydande med den av herr *Dahl* väckta.

I den av herr *Hage* väckta motionen hemställes,

att riksdagen måtte, vid eventuellt bifall i huvudsak till Kungl. Maj:ts proposition nr 58, göra den ändringen i förslaget till lag om polisväsendet m. m., att stad med under 30,000 invånare ej genom skyldighet att hålla tre reservpoliserna måtte påläggas en i förhållande till stadens storlek större ekonomisk förpliktelse än stad med fullt 30,000 invånare och däröver.

I den av herr *Jönsson* i Revinge väckta motionen anföres bland annat: Bättre än att över lag tvinga även den landsbygd, som icke hade behov av någon särskild ordningspolis, att anskaffa sådan syntes vara att reformera fjärdingsmansinstitutionen samt låta densamma fortleva i de fall, kommunerna detta önskade. En lämplig utväg därvidlag syntes vara, att minimilön fastställdes för fjärdingsman samt minimifolkmängd för fjärdingsmansdistrikt. Därest den av Kungl. Maj:t föreslagna kriminalpolisen ej kunde anses tillfyllest för brotts upptäckande och beivrande, syntes en lämplig utväg vara den av Malmöhus läns landsting beträdda, att organisera en särskild ordnings- och detektivpolis under ledning av en framstående fackman. På grund härav hemställdes,

att i Kungl. Maj:ts förslag till lag om polisväsendet i riket måtte vidtagas den förändringen, att inrättande av polisdistrikt på landsbygden skulle bero på frivilligt beslut härom av kommunerna; samt

att fjärdingsmansinstitutionen omorganiserades i ungefärlig överensstämmelse med vad i motionen skisserats i syfte att göras bättre lämpad för sina uppgifter.

Utskottet.

Frågan om en reform av rikets polisväsen har under senare tid vid olika tillfällen varit föremål för behandling i riksdagen. Motioner i ämnet hava sålunda väckts vid 1904, 1905, 1906 och 1924 års riksdagar, och en proposition med förslag till lag om polisväsendet i rikets städer blev år 1918 förelagd riksdagen. Om emellertid dessa förslag icke lett till något positivt resultat, lär anledningen härtill ingalunda vara att söka däri, att behov av en förbättrad lagstiftning icke ansetts förefinnas. Tvärtom är det enligt utskottets förmenande uppenbart, att polisväsendet i olika avseenden tarvar en förbättring. Organisationen av den s. k. extrapolisen på landsbygden är sålunda icke tillfredsställande. Detsamma gäller i vissa avseenden om fjärdingsmansinstitutionen. Saknaden av skolad detektivpersonal gör sig särskilt på landsbygden och i mindre städer alltmera kännbar. En lagstadgad ordning för tillgodoseendet av behovet av reservpolispersonal för upprätthållande

av allmän ordning och säkerhet kan knappast längre undvaras. Och slutligen måste polispersonalens tjänsteställning underkastas en reglering.

Det nu framlagda förslaget är närmast föranlett av riksdagens skrivelse den 8 april 1924, nr 83, vari riksdagen anhöll, att Kungl. Maj:t ville ägna frågan om omorganisation av rikets polisväsen förnyat överbäggande och fortsatt utredning, därvid jämväl borde undersökas, huruvida en allmän polisförfattning för rikets städer och därmed jämförliga orter, så ock andra partiella reformer på ifrågavarande område lämpligen kunde genomföras i avvaktan på en slutlig lösning av polisreformen i dess helhet, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I det förslag, som nu i anledning av riksdagens skrivelse framlagts, har man sökt åstadkomma ett praktiskt sett fullständigt ordnande av polisväsendet. Härigenom har enligt utskottets mening möjligheten att nå en bestående lösning av förefintliga reformspörsmål i hög grad ökat. Angelägenheten av att redan i år nå en dylik lösning, som på ifrågavarande område måste anses synnerligen önskvärd, har också för utskottet varit av avgörande betydelse.

Utskottet har icke några anmärkningar att framställa mot själva den princip, varpå förslaget är byggt, nämligen att den lokala polisorganisationen göres till en kommunal angelägenhet, till vars bekostande staten bidrager allenast i sådana fall, i vilka nyregleringen ålägger kommunerna nya, med ökade utgifter förenade förpliktelser. Däremot har den närmare utformningen av organisationen i åtskilliga viktiga avseenden synts utskottet icke kunna godtagas. Medan utskottet icke haft någon principiell erinran mot förslagets reserv- och kriminalpolisorganisation, hava de ändringar, som i propositionen föreslagits i avseende å landsbygdens personalorganisation och beträffande sättet för polispersonalens tillsättande synts utskottet innefatta allt för stora och omfattande omläggningar av nu förefintliga anordningar. Men de ändringar i de framlagda förslagen, som för ett beaktande av de synpunkter, vilka enligt utskottets förmenande i sistnämnda avseenden måste vara vägledande, har utskottet funnit sig både kunna och böra vidtaga, och det har i själva verket visat sig vara för utskottet möjligt att med bibehållande av propositionens legislativa ram framlägga ett positivt förslag i ämnet.

Vad först angår *personalorganisationen å landsbygden* har utskottet, såsom redan antytts, funnit en reform av behovet påkallad, men utskottet har icke kunnat bliva övertygat om att man därvid bör gå så långt, att man helt avskaffar den nuvarande fjärdingsmansinstitutionen för att ersätta fjärdingsmännen med polismän, vilka skola hava att helt ägna sig åt sina befattningar. Utskottet vill visserligen icke bestrida, att å vissa orter den verksamhet, som enligt förslaget skall å landsbygden ombesörjas av polismännen, lämpligen kan och bör uppdragas åt yrkesmän i enlighet med vad förslaget innehåller. Men i ett synnerligen stort antal fall torde på den egentliga landsbygden, där polisverksamheten väsentligen måste bestå av indrivningsarbete, denna polisverksamhet bättre och billigare kunna ombesörjas av befattningshavare av de nuvarande fjärdingsmännens typ, vilka hava befattningen

såsom en bisyssla vid sidan av annan verksamhet. De stora tjänstgöringsområden, som ett genomförande av förslaget skulle medföra, skulle också sannolikt draga med sig olägenheter i olika avseenden. Utskottet har därför, i enlighet med vad som förordats i åtskilliga av de i ämnet väckta motionerna, funnit sig böra föreslå, att fjärdingsmansinstitutionen bibehålles, om ock i något modifierad form. Då någon principiell arbetsfördelning emellan fjärdingsmän och extra polismän icke finnes, torde det vara lämpligt, att fjärdingsmansinstitutionen får omfatta jämväl de extra polismännen. Tillser man, att kommunerna otvetydigt förpliktas att till kronobetjäningens biträde anställa all den personal, som är av nöden för ett behörigt ombesörjande av polisverksamheten i den utvidgade betydelse, vari detta uttryck fattas i förslaget, ger man vidare länsstyrelserna möjlighet att tillskapa distrikt för fullt sysselsatt personal i de sannolikt icke alltför vanliga fall, där ett dylikt sammanförande av kommuner till gemensamma distrikt är av ett särskilt behov påkallat, och säkerställer man slutligen befattningshavarna med avseende å såväl ekonomiska förmåner som tjänsteställning, torde man i övrigt sakna anledning till några väsentligare omläggningar av det nuvarande landsbygdssystemet. I enlighet med det anförda har utskottet omarbetat förslagets hithörande bestämmelser. Därvid har utskottet till säkerställande av fjärdingsmännens ekonomiska ställning bibehållit förslagets bestämmelser om underställning av beslut, som angår befattningshavare tillkommande förmåner av pekuniär art. Säkerställandet i avseende å tjänsteställning har genomförts på det sätt, att beträffande fjärdingsmännen föreslagits; att de icke längre skola tillsättas på viss bestämd tid och att de icke skola kunna i administrativ ordning entledigas annat än på grund av bristande lämplighet för tjänsten eller såsom påföljd av svår försummelse däri. I det förra fallet skulle bestämmanderätten tillkomma länsstyrelsen, i det senare fallet ett särskilt s. k. poliskollegium, för vilket närmare skall redogöras i det följande. En ännu säkrare ställning skulle enligt utskottets förslag tillförsäkras fullt sysselsatta fjärdingsmän. Dessa skulle nämligen kunna komma i åtnjutande av de rättigheter, som enligt propositionen tillkomma ordinarie personal, varav skulle följa, att de, sedan de efter högst fem års tjänstgöring erhållit ständigt förordnande, icke skulle kunna i förenämnda ordning avsättas annat än genom poliskollegiums beslut och såsom påföljd av svårt tjänstefel. Att dessa ordinarie befattningshavare i stort sett komma att motsvaras av de nu i samhällden med sammanträngd befolkning anställda polismännen, torde knappast behöva påpekas.

Vad angår *sättet för polispersonalens tillsättande* hava i vissa motioner betänkligheter uttalats mot att med förbigående av de för den allmänna ordningens och säkerhetens upprätthållande ansvariga myndigheterna överlämna befogenheten att avgöra viktigare frågor om tillsättande och entledigande av befattningshavare vid polisväsendet åt en delvis av kommunala representationer tillsatt polisstyrelse. Dessa betänkligheter hava även kommit till uttryck inom utskottet. Till följd av de meningsskiljaktigheter, som sålunda förefinnas, och för att kunna uppnå ett positivt resultat, har utskottet sökt att finna en samlingslinje och har trott sig funnit en sådan i

det förslag, som av utskottet framlägges. Detta förslag innebär, att de myndigheter, som hava att svara för rättssäkerhetens upprätthållande, bibehållas vid befogenheten att själva utse dem, som därvid skola vara dem behjälpliga. Enligt utskottets förslag blir det sålunda vederbörande länsstyrelse, vilken såväl för städerna som för landsbygden skall utöva ifrågavarande befogenhet.

Genom de föreslagna polisstyrelserna har propositionen velat möjliggöra ett på en gång statligt och kommunalt inflytande på omförmälda frågors avgörande. Göres tillsättningsmyndigheten, såsom utskottet föreslagit, rent statlig, torde i annan ordning böra sörjas för att det nödiga kommunala inflytandet säkerställes. Detta torde lämpligen kunna ske på det sätt, att de i propositionen föreslagna polismyndigheterna eller, där sådan nämnd icke finnes tillstätt, vederbörande magistrat, stadsstyrelse, kommunalförbundsdirection eller kommunalnämnd alltid erhåller tillfälle att yttra sig över de sökande. Det nu anförda gäller dock icke tillsättning av fjärdingsmansbefattningarna. Beträffande dessa har utskottet, såsom redan antytts, icke velat föreslå några mera genomgripande ändringar i nuvarande tillsättningsordning utan med några smärre modifikationer bibehållit de kommunala representationernas rätt att välja fjärdingsmän.

De föreslagna polisstyrelserna skulle enligt propositionen jämväl hava att handlägga vissa viktigare disciplinmål. Utskottet har kunnat enas om att för denna uppgift föreslå inrättandet av ett »poliskollegium». Den begränsade funktion, som den omdanade polisstyrelsen på detta sätt får, har dock föranlett vissa ändringar i dess organisation. Sålunda har i överensstämmelse med ett äldre, i propositionen såsom 1924 års förslag betecknat förslag, en dylik disciplininstans synts böra inrättas för varje landstingsområde och för varje stad, som ej deltar i landsting. Antalet medlemmar i denna disciplininstans, som lämpligen synts böra benämnas poliskollegium, har funnits kunna begränsas till fyra, nämligen en ordinarie lagfaren underdomare och tre ledamöter, utsedda av vederbörande landsting eller stadsfullmäktige.

Av det anförda framgår, att utskottet funnit förslaget polismyndigheter kunna bibehållas. Dessa nämnder, som alltjämt skulle bliva fakultativa, skulle väsentligen bliva ett organ för den kommunala finansförvaltningen i avseende å polisväsendet. Att borttaga den yttrande- och petitionsrätt, som förslaget tillägger polismyndigheterna, har icke synts utskottet påkallat, men utskottet har ansett sig böra i lagtexten uttryckligen fastslå vad som uppenbarligen även varit i propositionen avsett, nämligen att nämnderna icke skola äga att taga befattning med frågor, som falla under polischefens befälsmyndighet, eller göra framställningar i andra polisväsendet rörande frågor än sådana av mera allmän natur.

De ändringar, som utskottet i det föregående föreslagit i avseende å landsbygdens personalorganisation, torde icke kunna undgå att medföra jämväl vissa ändringar i fråga om *statens bidrag till landsbygdens polisväsen*. I den mån fjärdingsmansorganisationen genom de av utskottet förordade anordningarna skulle lämnas i huvudsak orubbad, lär det i propositionen föreslagna statsbidraget givetvis icke kunna anses motiverat. Å andra sidan synes ett

högre statsbidrag än det i propositionen föreslagna påkallat i det fall, att vederbörande polisdistrikt anställer fullt sysselsatt (ordinarie) personal. Till den icke obetydliga kostnadsökning, som anställandet av dylik personal måste medföra, torde statsverket skäligen böra lämna ett vida större bidrag än som ligger i ett till en tredjedel av personalkostnaden begränsat statsbidrag. Beaktar man, att den ordinarie personalen i stor utsträckning torde komma att utgöras av sådana i tätt bebyggda samhällen anställda polismän, till vilka nu ett statsbidrag av 50 % utgår, synes det rättvist, att bidraget till ordinarie personal fastställas till detta procenttal. I fråga om den övriga personalen i landsbygdsdistrikten har utskottet funnit sig böra förordna ett statsbidrag av 20 %. Att jämväl här ett statsbidrag är motiverat, torde följa därav, att de nya reglerna om skyldighet att underställa beslut angående avlöning på många håll äro ägnade att åstadkomma en viss ökning av landsbygdsdistriktens kostnader. Slutligen har utskottet — som av statsfinansiella skäl är förhindrat att tillstyrka statsbidrag till städernas polisväsen i vidare mån än i propositionen föreslagits — funnit sig böra förordna, att statens bidrag till landstingens frivilliga polisväsen bestämmes till 50 % av personalkostnaderna.

På vad sätt de ändrade regler för statsbidraget, som av utskottet föreslås, komma att inverka på statens och kommunernas kostnader för polisväsendet, är givetvis omöjligt att på förhand ens tillnärmelsevis exakt beräkna. Approximativt synes man emellertid under antagande att omkring 700 befattningshavare å den egentliga landsbygden komma att bliva fullt sysselsatta av tjänsten kunna beräkna totalkostnaden för den lokala polisorganisationen därstädes vid fullt genomförd organisation till omkring 3 milj. kronor, därav omkring 1.2 milj. kronor skulle komma å staten och omkring 1.8 milj. kronor å kommunerna. Den totala kostnadsökningen för denna del av polisväsendet skulle stanna vid omkring 0.4 milj. kronor. Kostnadsökningen skulle komma att helt drabba statsverket, å vilket jämväl skulle överflyttas 0.1 milj. kronor av kommunernas nuvarande kostnader. Vid jämförelse med propositionens förslag skulle i avseende å den lokala polisorganisationen en total årlig besparing av omkring 1.9 milj. kronor vinnas, därav å statsverket skulle belöpa omkring 0.4 milj. kronor. Vid denna beräkning har dock ingen som helst hänsyn tagits till att de nya reglerna kunna komma att medföra ökade lönekostnader för icke fullt sysselsatta fjärdingsmän, i vilket fall en något större kostnadsökning inträder och någon del av densamma kan komma att träffa kommunerna. Den föreslagna ökningen av bidraget till landstingens kostnader torde icke medföra högre kostnadsökning i förhållande till den i propositionen beräknade än omkring 22,000 kronor om året.

Efter denna redogörelse för de mera principiella ändringar i förslaget, som utskottet funnit sig böra förordna, övergår utskottet till en redogörelse för de mindre viktiga ändringar av saklig eller redaktionell natur, som av utskottet föreslås.

1. Förslaget till lag om polisväsendet i riket.

1 §.

I denna paragraf har utskottet tillagt ett andra moment, vari närmare angivits vad som i förevarande lag avses med polisverksamhet. Något sakligt nytt innebär det nya momentet icke; genom angivandet av de ändamål, varför polismän skulle anställas i de särskilda polisdistrikten, hade i förslagets 2 § enligt dess lydelse i propositionen indirekt fastslagits vad med polisverksamhet skulle förstås. De ändringar, som av utskottet vidtagits i 9 och 10 §§, hava emellertid nödvändiggjort upptagandet av ett direkt stadgande i förevarande avseende.

2 §.

Då utskottet velat bibehålla fjärdingsmansinstitutionen, ligger det i sakens natur, att utskottet ansett jämväl det gamla fjärdingsmansnamnet förtjänt att bevaras. Någon alldeles enhetlig benämning för landsbygden har utskottet dock ej avsett att genomföra.

De befattningshavare, som erfordras för landsbygden, kunna mera sällan vara uteslutande egentliga polismän eller uteslutande exekutionsbetjänter. Såsom regel måste de ägna sig åt båda dessa grenar av polisverksamhet. Under sådana förhållanden torde det, såsom tidigare antytts, vara naturligt, att en gemensam beteckning användes för samtliga dessa befattningshavare. Detta hindrar dock icke, att i orter med mera sammanträngd befolkning, där befattningshavarna redan benämnas polismän, ett behov kan finnas att låta dem behålla polismannamet. För de med städerna jämställda köpingarna kan någon annan benämning än polisman säkerligen icke komma i fråga. Utskottet har därför redan i lagtexten betecknat nämnda köpingars personal såsom polismän. Beträffande andra orter torde man böra lämna vederbörande öppet att bestämma, att fjärdingsmannen skall benämnas polisman. Detta har utskottet velat utmärka genom att vid ordet »fjärdingsmän» inom parentes utsätta jämväl ordet »polismän». Betonas må, att enligt utskottets förslag liksom enligt gällande rätt »fjärdingsman» är en beteckning för vissa polismän och att följaktligen, då i annan lagstiftning föreskrifter meddelas om polismän, sådana föreskrifter, där ej annat stadgas, äro att tillämpa å fjärdingsmän. Denna tankegång har utskottet låtit komma till uttryck vid avfattningen av 7 och 8 §§ i förevarande förslag.

Bibehållandet av fjärdingsmansnamnet har föranlett vissa redaktionella ändringar på olika ställen i förslaget.

Frånsett den terminologiska ändringen innehåller förevarande paragraf i utskottets förslag i sak intet nytt. Det andra stycket är sålunda, vad det sakliga innehållet beträffar, hämtat från 9 § i Kungl. Maj:ts förslag.

3 §.

Den i förevarande paragraf verkställda ändringen är av terminologisk natur och föranledd av fjärdingsmansnamnets bibehållande.

6 §.

Jämlikt 16 § i Kungl. Maj:ts förslag (17 § i utskottets förslag) skall Kungl. Maj:t äga att meddela närmare bestämmelser angående tillsättning av befattningshavare vid polisväsendet. I enlighet härmed innehåller förslaget till polisreglemente för riket kompetensbestämmelser för erhållande av kriminalpolisbefattning. Att inskränka denna Kungl. Maj:ts rätt på sådant sätt, att Kungl. Maj:t ej ens dispensvis skulle kunna eftergiva kravet på genomgång av polis-skola, synes knappast välbetänkt. Tvärtom lär ett behov av en dylik dispensrätt icke kunna förnekas, och särskilt under tiden närmast efter den nya lagstiftningens genomförande torde en sådan vara oundgänglig. På grund av det anförda har utskottet här för kriminalpolispersonalen allenast uppställt krav på att den skall vara för sin verksamhet särskilt utbildad. Att en dylik bestämmelse skulle kunna leda till att det normalt självklara kravet på polis-skoleutbildning utan särskilda skäl varder eftergivet, lär icke kunna antagas.

7 §.

De i denna paragraf verkställda ändringarna äro av samma art som den i 3 § företagna.

8 §.

En konsekvens av att utskottet bibehållit fjärdingsmansinstitutionen är, att det icke varit möjligt att medgiva alla innehavare av stadigvarande befattningar den ställning, som enligt förslaget tillerkännes dem. Att låta befattningshavare, för vilka tjänsten i större eller mindre utsträckning är en bissyssla, erhålla ej blott rätt till pension utan även den fasta ställning, som enligt det vid propositionen fogade förslaget till polisreglemente skulle tillkomma ordinarie befattningshavare, varmed enligt förslagets 11 § avses just innehavare av befattning av stadigvarande natur, synes utskottet icke vara försvarligt. Utskottet har därför vidtagit den ändring i förevarande paragraf, att de med ordinarie befattning förenade fördelarna förbehållits innehavare av befattning, som ej blott är av stadigvarande natur utan jämväl kan antagas giva befattningshavaren full sysselsättning. Ändringen har sin huvudsakliga betydelse i fråga om landsbygden. I städerna lära regelrätt endast tillskapas befattningar, som kunna giva befattningshavarna full sysselsättning.

Den i första stycket av paragrafen upptagna bestämmelsen om skyldighet för polisdistrikten att till avliden befattningshavares dödsbo utbetala begravningshjälp torde för flertalet av landets kommuner utgöra en lönepolitisk nyhet, vilken, om den infördes, säkerligen skulle föranleda krav från andra kommunala befattningshavare än de vid polisväsendet anställda. Då förslaget

emellertid icke avser att framtvinga ett sådant lönesystem, torde det icke heller vara lämpligt att undantagslöst föreskriva, att begravningshjälp skall utgå, utan det torde kunna överlämnas åt polisdistrikten att härutinnan förfara på sätt å varje särskild ort finnes lämpligast.

I ett fall har dock begravningshjälpen syntts böra bibehållas, nämligen då befattningshavaren avlidit i följd av skada, som åsamkats i tjänsten. Detta fall är enligt utskottets uppfattning av den art, att det motiverar ökade skyldigheter gent emot befattningshavaren, och utskottet har så mycket större skäl att intaga en sådan ståndpunkt, som enligt 7 § i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete dödsbo efter befattningshavare, som avlidit i följd av olycksfall i tjänsten, är berättigat till begravningshjälp.

I andra stycket av förevarande paragraf har utskottet företagit en redaktionell ändring i avsikt att tydligare utmärka, att de där omhandlade skyldigheterna icke kunna utkrävas i alla distrikt utan allenast i sådana, där ett behov av den ena eller andra anordningen verkligen föreligger.

9 och 10 §§.

Det är framför allt genom de ändringar, som vidtagits i förevarande paragrafer, som utskottet möjliggjort bibehållande av den nuvarande fjärdingsmansinstitution, vilken ju regelrätt kännetecknas av att befattningshavarna icke äro fullt sysselsatta av sin tjänst. Men, såsom utskottet redan påpekat, har utskottet icke förbisett, att fall kunna finnas, då anställandet av fullt sysselsatt personal är det enda rationella eller åtminstone det lämpligaste. Utskottet har därför avfattat 10 § på sådant sätt, att frågan om anställandet av fullt sysselsatt personal alltid blir föremål för överläggning vid de sammanträden, som landsfiskalerna skola hålla innan de upprätta förslag till polisdistriktsindelning. Och i 9 § har utskottet, såsom redan omnämnts, medgivit rätt för länsstyrelse att, då ett särskilt behov av fullt sysselsatt personal föreligger, framtvinga en härför lämpad distriktsindelning.

I sista stycket av 10 § har en rent redaktionell ändring vidtagits.

11 §.

Angående skälen till att utskottet icke bibehållit den föreslagna polisstyrelsen utan åt länsstyrelserna överlämnat den befogenhet att avgöra viktigare frågor om polispersonals tillsättande och entledigande, som enligt förslaget tillkommer polisstyrelserna, får utskottet hänvisa till sin allmänna motivering. Här må endast framhållas, att då utskottet för Stockholm velat överlämna nämnda befogenhet åt överståthållarämbetet, utskottet förutsatt, att genom en ändring i instruktionen för nämnda ämbete skall fastslås, att hithörande frågor skola handläggas av överståthållaren själv.

Det torde knappast behöva påpekas, att under uttrycken »skilja från tjänsten» och »entlediga» icke faller ett avsättande såsom påföljd av svårt

tjänstefel. I den mån sådant avsättande kan ske i administrativ ordning, är befogenheten att meddela beslut härom i första instans förbehållen det i nästföljande paragraf omnämnda poliskollegiet. Då den närmare bestämningen av termen »konstitutorial» enligt förslaget skall meddelas i administrativ ordning, har det synts utskottet oegentligt att låta nämnda term förekomma i förevarande lag. I utskottets förslag har därför vid angivandet av länsstyrelses befogenhet att entlediga befattningshavare vid polisväsendet — en befogenhet, som enligt utskottets förslag har samma omfattning som den befogenhet, vilken därutinnan i propositionen uppdragits åt polisstyrelsen — använts ett annat uttryckssätt än i propositionen.

I fråga om tillsättande av fjärdingsmän överensstämmer utskottets förslag med gällande rätt så tillvida, att val av fjärdingsman regelrätt ankommer på vederbörande kommun, vilket enligt § 6 i förordningen om kommunalstyrelse på landet innebär, att valrätten tillkommer kommunalstämman eller, om kommunalfullmäktige finnas, dessa. Ny är bestämmelsen om att prövningen av den valdes lämplighet överlämnas åt länsstyrelsen direkt och att förordnande för den valde skall utfärdas ej av landsfiskalen utan av länsstyrelsen. Ny är likaledes bestämmelsen om att landsfiskalen förklarats skola på förhand yttra sig om de sökandes kompetens, en bestämmelse, som har till ändamål att såvitt möjligt förebygga val av personer, som icke kunna av länsstyrelsen godkännas. Länsstyrelsens befogenhet att, då val fallit på olämplig person, själv tillsätta fjärdingsman torde för övrigt vara i hög grad ägnad att förmå kommunerna att själva till fjärdingsman utse den bland de sökande, som bäst lämpar sig för befattningen.

12 §.

Beträffande skälen till inrättandet av en särskild disciplindomstol tillåter sig utskottet att hänvisa till vad som tidigare anförts. Detaljbestämmelserna i paragrafen äro i huvudsak hämtade från 1924 års förslag, dock har antalet kommunalvalda ledamöter, såsom redan omnämnts, ökats från två till tre.

Genom att förevarande stadgande måst upptagas i en särskild paragraf, har numreringen av de följande paragraferna måst ändras. Den paragrafbeteckning, som i det följande användes, hänför sig till utskottets förslag.

13 §.

Utöver vad utskottet redan yttrat angående förevarande paragraf må påpekas, att utskottet efter mönstret av 10 § i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården något omredigerat det stadgande, som behandlar polisenämndens förvaltningsbefogenhet. Genom ändringen torde måhända tydligare än förut framgå, att polisenämnden har att vid sin medelförvaltning följa fastställd stat och i samband med statens fastställande eller eljest av vederbörande anslagsbeviljande representation meddelade föreskrifter.

Utskottet har icke funnit anledning att understödja det motionsvis framställda kravet på införandet av obligatoriska polisnämnder i vissa städer. Det skulle enligt utskottets förmenande icke vara lyckligt, om man sökte att påtvinga stadsfullmäktige polisnämnder i fall, där inom stadsfullmäktige icke alls förefinnes någon önskan att erhålla en sådan nämnd.

14 §.

Då enligt förslaget polisdistrikten själva hava att i första hand besluta om sin organisation, följer därav, att de jämväl hava att bestämma, huruvida viss befattning skall vara ordinarie eller icke. Detta har också kommit till uttryck i 8 § 4 stycket i förevarande lagförslag. Jämväl vad landsbygden beträffar är det av stor vikt, att det avgörande, varom här är fråga, träffas under behörigt beaktande av polisväsendets behov, och då inrättandet av ordinarie befattningar även med den reglering av statsbidraget, som av utskottet föreslås, måste bliva förenat med ökad kostnad för kommunen och det därför kan antagas, att man mångenstädes skall draga sig för att i vederbörlig omfattning inrätta ordinarie befattningar, torde det vara lämpligt, att beslut i dylik fråga underställes länsstyrelsens prövning. Genom en sådan anordning blir länsstyrelsen också i stånd att förhindra, att statsverket i fall, då ordinarie befattning till äventyrs icke behöves, belastas med kostnader för pensionsbidrag eller ett oproportionerligt högt lönebidrag. I enlighet med det anförda har utskottet föreslagit, att beslut i sådan fråga, som avses i 8 § 4 stycket, skall underställas länsstyrelsens prövning.

Det sålunda föreslagna stadgandet torde få sin egentliga betydelse vid den nya organisationens införande. Sedan denna en gång trätt i tillämpning, torde värdet av rätten att vägra fastställelse å beslut, varigenom i visst polisdistrikt vid sidan av en eller flera redan förefintliga extra ordinarie befattningar ytterligare en sådan inrättas, icke böra överskattas. Erfordras uppenbarligen i ett på antytt sätt organiserat distrikt, att ordinarie befattning inrättas, torde länsstyrelsen hava att jämlikt 2 mom. i förevarande paragraf hos distriktet göra framställning om erforderlig omorganisation. Att länsstyrelsen därvid särskilt har att taga hänsyn till behovet av ordinarie personal för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, synes utskottet uppenbart.

För att underlätta den kontroll, som enligt paragrafen åligger länsstyrelsen, har i 1 mom. av densamma införts stadgande om skyldighet för polisdistrikt att hos länsstyrelsen anmäla även sådant, polisorganisationen rörande beslut, som icke är av beskaffenhet att behöva underställas länsstyrelsens prövning.

15 §.

Utöver de ändringar, som i avseende å statsbidragets belopp föreslagits beträffande befattningshavare, som anställts för landstingsområde eller i polis-

distrikt å den egentliga landsbygden — ändringar, varom utskottet tidigare ordat — hava i förevarande paragraf endast vidtagits av tidigare ändringar föranledda jämkningar av redaktionell art.

Om utskottet sålunda icke framställt något förslag i anledning av den av herr Hage väckta motionen, är anledningen ingalunda den, att utskottet anser det riktigt, att de mindre av de städer, som skola tillhandahålla reservpolismän, därför åläggas proportionsvis tyngre bördor än de större. Men utskottet har kommit till den uppfattningen, att någon ökad polisnumerär ingenstädes nödvändiggöres av skyldigheten att tillhandahålla reservpolismän och att följaktligen de mindre av de ifrågavarande städerna, långt ifrån att obehörigen betungas genom nämnda skyldighet, tvärtom såsom en följd av densamma komma att erhålla ett förhållandevis högre bidrag till sitt polisväsen än de större.

16 §.

Utskottet, som icke har någon erinran mot förevarande paragraf, har funnit det vara på sin plats att påpeka, att å kommunalförbund, om vars bildande länsstyrelse jämlikt paragrafen förordnat, lagen om kommunalförbund uppenbarligen är tillämplig i den mån ej annat följer av förevarande paragraf. Att belasta lagen om kommunalförbund med en uttrycklig erinran om att i lagen om polisväsendet i riket särskilda bestämmelser om vissa kommunalförbund införts, synes utskottet icke av behovet påkallat.

17 och 20 §§ samt övergångsbestämmelsen.

De ändringar, som här intagits, äro alla direkta konsekvenser av ändringar, som verkställts i föregående paragrafer.

Utskottet har ansett sig här böra erinra om att den Kungl. Maj:t tillkommande rätten att meddela bestämmelser angående härads- och stadsfängelsers byggande uppenbarligen icke röner inverkan av vad i förslagets 8 § stadgas om skyldighet för polisdistrikt att hålla arrestlokal.

2. Förslaget till lag om ändrad lydelse av 1 § i stadgan den 13 juni 1913 (nr 79) om proportionellt valsätt vid vissa val inom landsting och stadsfullmäktige m. fl.

I förevarande lagförslag har utskottet ej gjort annan ändring än att utskottet utbytt ordet »polisstyrelse» mot ordet »poliskollegium».

3. Förslaget till förordning med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m.

1 och 2 §§.

Här har utskottet blott vidtagit sådana ändringar, som föranletts av de ändringar, vilka förordlats i avseende å förslaget till lag om polisväsendet i riket.

5 §.

Enligt utskottets uppfattning bör polisdistrikt icke skäligen förpliktas att i något fall utbetala familjeunderstöd till avliden befattningshavares barn efter det barnet uppnått 18 års ålder. I enlighet med denna sin uppfattning har utskottet omarbetat paragrafen.

4. Förslaget till kungörelse angående tillägg till reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

I detta förslag har utskottet icke föreslagit andra ändringar än sådana, som föranledas av de i det under 1) upptagna lagförslaget företagna.

5. Förslaget till polisreglemente för riket.

Att de ändringar, som av utskottet föreslagits i det under 1) anmärkta förslaget, måste draga med sig åtskilliga ändringar i förevarande förslag, är uppenbart. Härom har utskottet utan att närmare ingå på sålunda erforderliga ändringar allenast velat erinra.

I två avseenden synas utskottet sakliga ändringar böra tagas under övervägande. Den i 5 § upptagna minimiåldern för vinnande av ordinarie anställning är sålunda enligt utskottets uppfattning för låg. I 14 § torde man lämpligen kunna med uppbördsborgen av svensk försäkringsanstalt jämställa realsäkerhet samt borgen av kommun eller polisdistrikt. Därjämte torde den i vissa paragrafer använda termen »konstitutorial», som synes ägnad att giva anledning till missuppfattningar, böra utbytas mot en annan, förslagsvis »ständigt förordnande».

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att ifrågavarande proposition ej kunnat i oförändrat skick antagas, mätte

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

A) för sin del antaga följande

1:o) Lag om polisväsendet i riket.

1 §.

För polisverksamhetens upprätthållande i enlighet med vad i denna lag finnes stadgat skall riket vara indelat i polisdistrikt.

Stad, så ock köping, som enligt särskild bestämmelse är pliktig att bekosta för köpingen erforderlig polispersonal, skall utgöra särskilt polisdistrikt.

I övrigt skall landsfiskalsdistrikt eller del därav, bestämd i den ordning, som i 9 och 10 §§ här nedan sägs, utgöra polisdistrikt.

1 §.

1. För polisverksamhetens upprätthållande i enlighet med vad i denna lag finnes stadgat skall riket vara indelat i polisdistrikt.

Stad, så ock köping, som enligt särskild bestämmelse är pliktig att bekosta för köpingen erforderlig polispersonal, skall utgöra särskilt polisdistrikt.

I övrigt skall landsfiskalsdistrikt eller del därav, bestämd i den ordning, som i 9 och 10 §§ här nedan sägs, utgöra polisdistrikt.

2. Med polisverksamhet förstås i denna lag, vad angår stad, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, verkställande av spaning och annan undersökning angående brott ävensom den verksamhet i övrigt, som på grund av särskilda stadganden eller härdvunnet bruk åligger polispersonal i denna dess egenskap.

Polisverksamheten på landsbygden omfattar därjämte enligt denna lag biträde vid åtgärd i utskökningsmål, vid indrivning av utskylder eller böter och vid annan handräckning.

2 §.

I stad skola polismän finnas anställda i den omfattning, det erfordras för att i staden upprätthålla allmän ordning och säkerhet, verkställa spaning och annan undersökning angående brott samt i övrigt fullgöra den polisverksamhet, som föranledes av särskilda stadganden eller härdvunnet bruk.

I annat polisdistrikt skola i erforder-

2 §.

I stad, så ock i köping, som i 1 § 1 mom. andra stycket sägs, skola polismän, i övriga polisdistrikt skola fjärdingsmän (polismän) finnas anställda i den omfattning, det erfordras för polisverksamhetens ombesörjande inom vederbörande polisdistrikt.

Viss polisman i köping eller fjärdingsman må anställas för allenast så-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

lig omfattning polismän finnas anställda ej mindre för polisverksamhet, som i första stycket sägs, än även till biträde vid åtgärd i utsokningsmål, vid indrivning av utskylder eller böter samt vid annan handräckning.

Erfordras i öfrigt å viss ort å landsbygden polispersonal för att där upprätthålla ordningen vid enstaka tillfällen utan att anledning finnes att härför anställa polismän, som avses i andra stycket, varde i vederbörande polisdistrikt en eller flera ordningsmän tillsatta.

3 §.

Till förstärkning av den för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet avsedda polisstyrkan inom visst landstingsområde må polismän anställas för landstingsområdet.

dan verksamhet, som omförmäles i 1 § 2 mom. första stycket, eller för allenast sådan handräckningsverksamhet, som avses i samma moments andra stycke.

Erfordras å viss ort å landsbygden polispersonal för att där upprätthålla ordningen vid enstaka tillfällen utan att anledning finnes att härför anställa fjärdingsmän, varde i vederbörande polisdistrikt en eller flera ordningsmän tillsatta.

3 §.

Till förstärkning av den för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet avsedda polispersonalen inom visst landstingsområde må polismän anställas för landstingsområdet.

4 §.

I de polisdistrikt, Konungen bestämmer, skola polismän för hela rikets behov finnas anställda.

5 §.

I stad, vars invånarantal uppgår till minst 10,000, skall polisstyrkan vara så stor, att staden må kunna, efter ty nedan sägs, av den regelbundet använda polispersonalen tillhandahålla polismän (reservpolismän) för att vid tillfälligt behov av polisförstärkning å annan ort där biträda vid upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet. Vad sålunda stadgats skall i län, där stad med minst 10,000 invånare ej finnes, äga tillämpning å den stad inom länet, Konungen bestämmer.

Stad, som i första stycket sägs, skall tillhandahålla en reservpolisman för varje fullt tal av 10,000 invånare; uppgår invånarantalet icke till 10,000 eller skulle enligt nämnda grund numerären understiga tre, skola ändock tre reservpolismän ställas till förfogande.

Stads skyldighet att tillhandahålla reservpolismän skall för varje år bestämmas på grundvalen av de befolkningsuppgifter, som under nästföregående år av vederbörande statsmyndighet offentliggjorts.

Konungen äger bestämma, i vad mån reservpolismännen skola utgöras av polisbefäl eller vara beridna.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

6 §.

I stad, som jämlikt 5 § skall tillhandahålla reservpolismän, skall i erforderlig utsträckning finnas i *polis-skola* utbildad polispersonal för spaning och annan undersökning angående brott (kriminalpolisavdelning).

Vid kriminalpolisavdelning, som på grund av stadgandet i första stycket eller eljest i stad inrättas, skola, om och till det antal Konungen förordnar, finnas anställda polismän för kriminalpolisverksamhet huvudsakligen utom staden.

7 §.

Jämväl annan *polisman* än sådan, som avses i 5 § eller 6 § andra stycket, må, därest hans avlöning, efter ty nedan sägs, helt eller delvis bestrides av statsmedel, användas för polisverksamhet utom det område, för vilket han är anställd.

Närmare bestämmelser angående *polismans* användning utom det område, för vilket han är anställd, meddelas av Konungen.

8 §.

Polisdistrikt är pliktigt att skäligen avlöna de polismän, vilka jämlikt 2, 4, 5 och 6 §§ skola finnas anställda i distriktet, samt de övriga befattningshavare, som för polisverksamhetens upprätthållande äro erforderliga, att med skälig pension förse *de befattningshavare, vilkas verksamhet är av stadigvarande beskaffenhet*, att, då befattningshavare avlidit i följd av skada, som åsamkats i tjänsten, till hans änka och barn utgiva skäligt familjeunderstöd samt att till avlidens befattningshavares dödsbo utbetala skälig begravningshjälp.

6 §.

I stad, som jämlikt 5 § skall tillhandahålla reservpolismän, skall i erforderlig utsträckning finnas *anställd* för spaning och annan undersökning angående brott *särskilt* utbildad polispersonal (kriminalpolisavdelning).

7 §.

Jämväl annan *befattningshavare vid polisväsendet* än sådan, som avses i 5 § eller 6 § andra stycket, må, därest hans avlöning, efter ty nedan sägs, helt eller delvis bestrides av statsmedel, användas för polisverksamhet utom det område, för vilket han är anställd.

Närmare bestämmelser angående *fjärdingsmäns och andra polismäns* användning utom det område, för vilket *vederbörande befattningshavare* är anställd, meddelas av Konungen.

8 §.

Polisdistrikt är pliktigt att skäligen avlöna de *fjärdingsmän, ordningsmän eller andra* polismän, vilka jämlikt 2, 4, 5 eller 6 § skola finnas anställda i distriktet, samt de övriga befattningshavare, som för polisverksamhetens upprätthållande äro erforderliga, att med skälig pension förse *innehavare av befattning, som är av stadigvarande beskaffenhet och av vilken befattningshavaren kan antagas bli helt sysselsatt (ordinarie befattning)* samt att, då befattningshavare avlidit i följd av skada, som åsamkats i tjänsten, till hans änka och barn utgiva skäligt familjeunderstöd *ävensom till dödsboet* utbetala skälig begravningshjälp.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

Polisdistrikt åligger tillika att draga försorg om uniformering och beväpning av distriktets polispersonal samt om materiel, byggnader, arrestlokal, telefon och övriga för behörig utrustning av distriktets polisväsen erforderliga anordningar.

För särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet är det polisdistrikt, Konungen bestämmer, skyldigt att draga försorg.

I samband med fastställandet av befattningshavarens arlöning skall jämväl bestämmas, huruvida befattningens skall vara av stadigrarande natur.

Har landsting beslutat upprättandet av polisavdelning för ändamål, som i 3 § sägs, skall vad i första, andra och fjärde styckena stadgats äga motsvarande tillämpning å landstinget.

Angående polisdistrikt och landstings rätt till bidrag av statsmedel stadgas i 14 §.

9 §.

Landsfiskalsdistrikts indelning i polisdistrikt skall såsom regel ske på sådant sätt, att i varje polisdistrikt åtminstone en polisman kan antagas erhålla full sysselsättning.

Skulle på grund av visst områdes avskilda läge eller annan särskild omständighet området icke lämpligen kunna sammanföras med annat till ett polisdistrikt, må området bilda eget polisdistrikt, ändock att det icke kan giva full sysselsättning åt en polisman.

Polisdistrikt bör bildas av en eller flera hela kommuner. Där så icke lämpligen kan äga rum, må indelningen ske utan iakttagande av de särskilda kommunernas gränser.

Vid indelnings verkställande skall hänsyn tagas ej blott till folkmängd, gätnnehåll, näringar, kommunikationer, behovet av polispatrullering och övriga på polisverksamhetens omfattning inberörande.

(Utskottets förslag.)

Polisdistrikt åligger tillika att draga försorg om föreskriven uniformering och beväpning av distriktets polispersonal samt att i erforderlig utsträckning ombesörja materiel, byggnader, arrestlokal, telefon och övriga anordningar för behörig utrustning av distriktets polisväsen.

I samband med fastställandet av den med viss befattning förenade lönen skall jämväl bestämmas, huruvida befattningen skall vara ordinarie.

Angående polisdistrikts och landstings rätt till bidrag av statsmedel stadgas i 15 §.

9 §.

Landsfiskalsdistrikts indelning i polisdistrikt skall, såvitt ske kan, verkställas på sådant sätt, att de särskilda polisdistrikten komma att bestå av en eller flera hela kommuner.

Till ett polisdistrikt må ej hänföras mer än en kommun, där ej vederbörande kommuner själva sådant påyrka eller det för polisverksamhetens behöriga upprätthållande finnes särskilt påkallat.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

kande omständigheter, än även därtill, att det i visst polisdistrikt kan finnas lämpligt, att en eller flera polismän sys-selsättas med allenast sådan verksamhet, som arses i 2 § första stycket, eller med allenast sådan handräckningsverksamhet, som omförmäles i samma paragrafs andra stycke.

10 §.

Då landsfiskalsdistrikt skall indelas i polisdistrikt, skall landsfiskalen lämna varje kommun inom landsfiskalsdistriktet tillfälle att utse två ombud, med vilka landsfiskalen skall överlägga om huru indelningen bör ske. Landsfiskalen åligger därpå att med iakttagande av de i 9 § angivna grunderna uppgöra förslag till indelning. Efter det vederbörande kommuner erhållit tillfälle att yttra sig angående förslaget, har länsstyrelsen att besluta i ärendet.

Sedan landsfiskalsdistrikt indelats i polisdistrikt, må länsstyrelse, därest förhållandena så kräva, förordna om ny indelning av landsfiskalsdistriktet.

11 §.

1. I Stockholm, så ock i varje län skall finnas en polisstyrelse.

Polisstyrelse tillkommer

att tillsätta inneharare av sådan befattning vid polisräsandet, som skall vara av stadigravande natur (ordinarie befattningshavare);

10 §.

Då landsfiskalsdistrikt skall indelas i polisdistrikt, skall landsfiskalen lämna varje kommun inom landsfiskalsdistriktet tillfälle att utse två ombud, med vilka landsfiskalen skall överlägga om huru indelningen bör ske. Vid överläggningen skall särskilt tagas under omprörning, om och i vad mån för polisverksamhetens behöriga upprätthållande kan erfordras, att till ett och samma polisdistrikt hänföres mer än en kommun. Landsfiskalen åligger därpå att med ledning av vad vid överläggningen förekommit och med iakttagande av de i 9 § angivna grunderna uppgöra förslag till indelning. Efter det vederbörande kommuner erhållit tillfälle att yttra sig angående förslaget, har länsstyrelsen att besluta i ärendet.

Då förhållandena påkalla ändrad indelning, må länsstyrelsen därom förordna, och skall den nya indelningen ske i den ordning, som oran sagts.

11 §.

1. Befogenhet att tillsätta ordinarie befattningshavare vid polisräsandet samt att i fall, då sådant enligt gällande bestämmelser må ske, från tjänsten på grund av visad olämplighet skilja ordinarie befattningshavare eller extra befattningshavare, som varit anställd vid

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

att, då ordinarie befattningshavare, polisväsendet i minst två år i följd, till vilken icke erhållit konstitutorial, eller kommer i stad länsstyrelsen. extra befattningshavare, som varit anställd vid polisväsendet i minst två år i följd, befinnes för tjänsten olämplig, skilja honom därifrån; samt

att behandla frågor om disciplinär bestraffning av befattningshavare vid polisväsendet.

Fråga om disciplinär bestraffning skall hänskjutas till polisstyrelse, så snart vederbörande polischef anser strängare straff än varning, förlust av löneförmåner i sju dagar eller mistning av tjänsten under samma tid böra tillämpas. Annan fråga om disciplinär bestraffning må efter klagan behandlas av polisstyrelse.

2. Av polisstyrelsens ledamöter skola två utses av Konungen. De övriga skola väljas av länets landsting och av stadsfullmäktige i den eller de städer inom länet, som enligt 5 § äro skyldiga att tillhandahålla reservpolismän. Landsting och stadsfullmäktige, som nyss sagts, skola utse vardera tre ledamöter. Samtliga ledamöter skola utses för en tid av fyra kalenderår i sänder.

Av de av Konungen utsedda ledamöterna förordnar Konungen den ene till polisstyrelsens ordförande och den andre till dess vice ordförande. Val av övriga ledamöter skall, där det äskas av minst en fjärdedel av de i valet deltagande, ske proportionellt på sätt därom är särskilt stadgat. För varje ledamot skall utses minst en suppleant för tid och på sätt, som för ledamoten föreskrivits.

I polisstyrelsens överläggningar och beslut skola, utom de av Konungen tillsatta ledamöterna, deltaga, om fråga angående polispersonal i viss stad, som enligt 5 § är skyldig att tillhandahålla

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

reservecpolismän, skall behandlas, de av stadsfullmäktige i nämnda stad vallda ledamöterna, och, om fråga angående annan polispersonal skall behandlas, de ledamöter, som valts av vederbörande landsting.

Polisstyreelse är icke beslutför, om ej minst fyra ledamöter äro närvarande. Angående fattande av beslut gälla vad i rättegångsbalken finnes stadgat om omröstande till dom i annan domstol än häradsrätt.

En av de av Konungen utsedda ledamöterna skall vara borgmästare, lagfaren rådman eller häradshövding. Fråga om disciplinär bestraffning må ej behandlas, om ej sistnämnde ledamot är närvarande.

Polischef eller någon, som under polischef har anställning vid polisväsendet, må ej vara ledamot eller suppleant i polisstyreelse.

Ledamot eller suppleant i polisstyreelse må ej heller den vara, som

icke uppnått 25 års ålder,

är under förmynderskap eller i konkurstillstånd,

är förklarad ovärdig att vidare nyttjas i rikets tjänst eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till straffpåföljd, varom sist förmäles, eller är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd, eller

är förklarad ovärdig att föra annans talan inför rätta.

3. Befogenhet att antaga extra befattningshavare vid polisväsendet samt att entlediga befattningshavare i fall, då rätt därtill icke är polisstyrelsen förbehållen, tillkommer för landsbygden länsstyrelsen och för stad vederbörande polischef.

Myndighet, som i första stycket av

2. Befogenhet att i stad tillsätta och entlediga befattningshavare i andra fall än som avses i 1 mom., så ock att, där så erfordras, bestämma den ort, där befattningshavare skall vara bosatt, tillkommer vederbörande polischef.

3. Då innehavare av fjärdingsmansbefattning skall tillsättas, har lands-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

detta moment sägs, äger att, där så erfordras, bestämma den ort, där befattningshavare skall vara bosatt.

(Utskottets förslag.)

fiskalen att avgiva yttrande angående de sökande med uttryckligt angivande beträffande varje sökande, huruvida landsfiskalen anser honom fullt lämplig för befattningen eller icke. Därefter skall i polisdistrikt, som består av en kommun eller del av sådan, kommunen förrätta val av fjärdingsman. Den sålunda valde skall av länsstyrelsen förordnas till fjärdingsman, där icke särskilda skäl annat föranleda. Består polisdistrikt av mer än en kommun och har för polisverksamhetens upprätthållande bildats kommunalförbund, tillkommer valrätt, som nyss sagts, förbundets direktion. Har kommunalförbund icke bildats, skola samtliga till polisdistriktet hörande kommuner var för sig företaga val av fjärdingsman. Enas kommunerna om valet, skall vad öfver stadgats om val i polisdistrikt, som består av en kommun, äga tillämpning. Fålla kommunernas val å olika personer, skall en av de av kommunerna valde av länsstyrelsen förordnas till fjärdingsman, där icke särskilda skäl annat föranleda.

4. Med den inskränkning, som följer av stadgandet i 3 mom., utövas de befogenheter, som avses i 1 och 2 mom., för landsbygden av länsstyrelsen.

4. Vad i denna paragraf föreskrives angående tillsättande, entledigande och disciplinär bestraffning av befattningshavare vid polisväsendet skall icke äga tillämpning å de vid polisväsendet anställda statstjänstemännen, polismästare, andra ledamöter av poliskammare, polisdomare, polisintendenter, stadsfiskaler, polisassessorer, polissekreterare eller polisnotarier.

5. Vad i denna paragraf stadgats om fjärdingsman och andra befattningshavare vid polisväsendet skall icke äga tillämpning å de vid polisväsendet anställda statstjänstemännen, polismästare, andra ledamöter av poliskammare, polisdomare, polisintendenter, stadsfiskaler, polisassessorer, polissekreterare eller polisnotarier.

12 §.

1. I varje landstingsområde, så ock i stad, som ej deltagar i landsting, skall finnas poliskollegium för behandling av dit hänskjutna frågor om disciplinär

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

besträffning av de befattningshavare vid polisväsendet, vilka tillsättas i den ordning, som i 11 § 1—4 mom. sägs.

Fråga om disciplinär besträffning skall hänskjutas till *poliskollegium*, så snart vederbörande polischef anser strängare straff än varning, förlust av löneförmåner i sju dagar eller mistning av tjänsten under samma tid böra tillämpas. Annan fråga om disciplinär besträffning må efter klagan behandlas av *poliskollegium*.

2. *Poliskollegium* skall bestå av fyra ledamöter, av vilka ordföranden tillsättes av Konungen och de övriga av landstinget eller, vad beträffar stad, som ej deltagar i landsting, av stadsfullmäktige. Samtliga ledamöter skola utses för en tid av fyra kalenderår i sänder.

Till ordförande må förordnas allenast borgmästare, lagfaren rådman eller häradsförordning. Val av de ledamöter, som icke tillsättas av Konungen, skall, där det äskas av minst en fjärdedel av de i valet deltagande, ske proportionellt på sätt därom är särskilt stadgat.

För varje ledamot skall utses minst en suppleant för tid och på sätt, som för ledamoten föreskrivits.

Poliskollegium är icke beslutfört, om ej ordföranden och två av ledamöterna äro närvarande. Angående fattande av beslut gälle vad i rättegångsbalken finnes stadgat om omröstande till dom i annan domstol än häradsrätt.

Polischef eller någon, som under polischef har anställning vid polisväsendet, må ej vara ledamot eller suppleant i *poliskollegium*.

Ledamot eller suppleant i *poliskollegium* må ej heller den vara, som icke uppnått 25 års ålder, är under förmynderskap eller i konkurstillstånd,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

är förklarad ovärdig att vidare nyttjas i rikets tjänst eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till straffpåföljd, varom sist förmäles, eller är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd, eller

är förklarad ovärdig att föra annans talan inför rätta.

12 §.

1. I kommun, som bildar eget polisdistrikt, må polisenämnd tillsättas.

Polisenämnd tillkommer

att upprätta förslag till löne-, omkostnads- och, i förekommande fall, pensionsstat för polisväsendet i polisdistriktet samt till erforderliga ändringar i dess polisorganisation;

att besluta i ärenden angående förvaltningen av de till polisväsendet anslagna medlen och av de för polisväsendet använda fastigheterna; samt

att till vederbörande myndigheter avgiva yttranden och göra framställningar i frågor av betydelse för polisväsendet.

Vad sålunda stadgats skall icke utgöra hinder för kommun att besluta, att polisenämnd skall utöva allenast viss eller vissa av de ovan angivna befogenheterna.

2. Då ordinarie befattningshavare skall tillsättas i polisdistrikt, som icke enligt 5 § är skyldigt att tillhandahålla reserripolismän, skall, om polisenämnd där finnes, åt nämnden lämnas tillfälle att, efter det polischefen avgivit yttrande angående de sökande, till polisstyrelsen avgiva sådant yttrande. Finnes i polisdistrikt, som nyss sagts, polisenämnd icke

13 §.

1. I kommun, som bildar eget polisdistrikt, må polisenämnd tillsättas.

Polisenämnd, som icke äger taga befattning med fråga, som faller under polischefens befälsmyndighet, tillkommer

att upprätta förslag till löne-, omkostnads- och, i förekommande fall, pensionsstat för polisväsendet i polisdistriktet samt till erforderliga ändringar i dess polisorganisation,

att förvalta till polisväsendet anslagna medel och för polisväsendet använda fastigheter och annan egendom, samt

att till vederbörande myndigheter avgiva yttranden och göra framställningar i frågor av mera allmän betydelse för polisväsendet.

Vad sålunda stadgats skall icke utgöra hinder för kommun att besluta, att polisenämnd skall utöva allenast viss eller vissa av de ovan angivna befogenheterna.

2. Innan annan ordinarie befattningshavare än ordinarie fjärdingsman tillsättes i polisdistrikt, där polisenämnd finnes tillsatt, skall nämnden hava erhållit tillfälle att, efter det polischefen avgivit yttrande angående de sökande, till länsstyrelsen avgiva sådant yttrande. Finnes polisenämnd icke tillsatt, skall tillfälle att avgiva yttrande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

tillsatt, *skall* yttrande angående de sökande i stället *avgivas av* vederbörande magistrat, stadsstyrelse, kommunalförbundsdirektion eller kommunalnämnd.

3. Tillsättandet av polisnämnd ankommer å vederbörande kommun. Polisnämnd skall bestå av fem ledamöter, varjämte för varje ledamot skall finnas minst en suppleant. Val av ledamöter sker för en tid av fyra kalenderår i sänder och skall, där det äskas av minst en sjättedel av de väljande, ske proportionellt på sätt där-om finnes särskilt stadgat. Polisnämnd utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Vad i 11 § stadgas om hinder för att vara ledamot eller suppleant i *polisstyrelse* skall gälla jämväl i avseende å ledamöter och suppleanter i polisnämnd.

4. Utöver vad i denna paragraf finnes stadgat skola föreskrifterna i 45, 46, 48—53 och 56 §§ i förordningen den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet i tillämpliga delar lända till efterrättelse i avseende å polisnämnd.

5. För Stockholm skall vad som stadgas i 3 mom. första stycket och 4 mom. lända till efterrättelse allenast i den mån icke Konungen genom särskilt utfärdade bestämmelser annorlunda förordnar.

13 §.

1. Varder i polisdistrikt eller av landsting i avseende å befattningshavare vid polisväsendet beslut fattat angående avlöning, pensionering, familjeunderstöd eller begravningshjälp, skall beslutet underställas länsstyrelsens prövning.

Beslut, som sålunda underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därtill uppgivas.

angående de sökande i stället *lämnas* vederbörande magistrat, stadsstyrelse, kommunalförbundsdirektion eller kommunalnämnd.

3. Tillsättandet av polisnämnd ankommer å vederbörande kommun. Polisnämnd skall bestå av fem ledamöter, varjämte för varje ledamot skall finnas minst en suppleant. Val av ledamöter sker för en tid av fyra kalenderår i sänder och skall, där det äskas av minst en sjättedel av de väljande, ske proportionellt på sätt därom finnes särskilt stadgat. Polisnämnd utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Vad i 12 § stadgas om hinder för att vara ledamot eller suppleant i *poliskollegium* skall gälla jämväl i avseende å ledamöter och suppleanter i polisnämnd.

14 §.

1. Varder i polisdistrikt eller av landsting i avseende å befattningshavare vid polisväsendet beslut fattat angående avlöning, pensionering, familjeunderstöd eller begravningshjälp *eller i fråga, som avses i 8 § 4 stycket*, skall beslutet underställas länsstyrelsens prövning.

Beslut, som sålunda underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därtill uppgivas.

Om beslut, som eljest fattas angående polisväsendets organisation, skall anmälan göras hos länsstyrelsen.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2. Finner länsstyrelse, att avlöning, pension, familjeunderstöd eller begravningshjälp av polisdistrikt eller landsting bestämts till lägre belopp än som kan anses skäligt eller att polisdistrikt eller landsting eljest uppenbarligen åsidosätter sina åligganden enligt denna lag, skall länsstyrelsen hos polisdistriktet eller landstinget göra framställning om rättelse.

Vidtages ej i anledning av länsstyrelsens framställning erforderlig åtgärd, äger länsstyrelsen därom förordna. Finnes det vara av nöden, må länsstyrelsen förelägga lämpligt vite och till sådant vite fälla.

14 §.

1. Polisdistrikts kostnader för polispersonal, som i distriktet finnes anställd för hela rikets behov, för avlöning och pensionering av kriminalpolisman, som avses i 6 § andra stycket, för begravningshjälp till sådan kriminalpolisman dödsbo samt för särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet skola gottgöras polisdistriktet av statsmedel.

Kostnaden för *polisstyrelsernas* verksamhet bestrides av statsmedel.

2. Till kostnaden för avlöning av befattningshavare vid polisväsendet, *vilka* anställts för landstingsområde *eller i polisdistrikt, som avses i 1 § tredje stycket, bidrager statsverket med en tredjedel.* Efter enahanda grund utgiver statsverket bidrag till landstings eller dylikt polisdistrikts kostnad för familjeunderstöd och begravningshjälp samt för sjukvård, som må tillkomma för landstingsområdet eller i polisdistriktet anställd befattningshavare vid skada, som i tjänsten åsamkats honom.

3. Befattningshavare, vilken anställdes för landstingsområde eller i

15 §.

1. Polisdistrikts kostnader för polispersonal, som i distriktet finnes anställd för hela rikets behov, för avlöning och pensionering av kriminalpolisman, som avses i 6 § andra stycket, för begravningshjälp till sådan kriminalpolisman dödsbo samt för särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet skola gottgöras polisdistriktet av statsmedel.

Kostnaden för *poliskollegiernas* verksamhet bestrides av statsmedel.

2. Till kostnaden för avlöning av befattningshavare vid polisväsendet, *vilken* anställts för landstingsområde, *så ock till kostnaden för avlöning av den, som i polisdistrikt, varom i 1 § 1 mom. tredje stycket förmäles, innehar eller uppehåller ordinarie befattning, bidrager statsverket med hälften.* Efter enahanda grund utgiver statsverket bidrag till landstings eller dylikt polisdistrikts kostnad för familjeunderstöd och begravningshjälp samt för sjukvård, som må tillkomma för landstingsområdet eller i polisdistriktet anställd befattningshavare vid skada, som i tjänsten åsamkats honom.

Till kostnaden för avlöning av den, som i polisdistrikt, varom i 1 § 1 mom. tredje stycket förmäles, innehar eller uppehåller icke ordinarie befattning, bidrager statsverket med en femtedel.

3. *Ordinarie* befattningshavare, vilken anställdes för landstingsområde

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

polisdistrikt, som avses i 1 § tredje stycket, må pensionsförsäkras i statsanstalt enligt vad därom finnes särskilt stadgat. Vill landsting eller polisdistrikt på annat sätt ombesörja pensionering av sådan befattningshavare, bidrager staten med *två niondelar* av den utgående pensionen.

4. Till polisdistrikt, som skall tillhandahålla reservpolismän, utgår statsbidrag för varje reservpolisman, som skall tillhandahållas, med en tredjedel av de sammanlagda löneförmåner, som årligen tillkomma i distriktet anställd polisman med lägsta lön inom den tjänstegrad, reservpolismannen skall tillhöra.

Har polisdistrikt tillhandahållit reservpolispersonal, bestrider statsverket ej mindre vad av vederbörande polismans lön belöper å tid, som han tjänstgjort utom distriktet, ävensom reservpolispersonalens transport till och från tjänstgöringsorten, personalens bostad och kost under tjänstgöringstiden samt särskilda kostnader för hästar och fordon, än även dagarvode till varje polisman.

5. Om *polisman* i annat fall än som avses i 4 mom. på grund av föreskrift i denna lag tjänstgör utom det område, för vilket han är anställd, bestridas därigenom uppkommande särskilda kostnader av statsverket. Därest *polismannens* lön endast delvis bekostas av statsverket, skall jämväl vad av lönen belöper å tid, som han sålunda tjänstgör, helt bestridas av statsmedel.

6. Har *polisman* skadats i tjänsten, medan han på grund av stadgande i denna lag tjänstgjort utom det område, för vilket han är anställd, skola av statsmedel gäldas alla de kostnader, som på grund av skadan må åvila vederbörande landsting eller polisdistrikt.

7. Angående statsbidrag till telefonkostnader, så ock angående ersättning till polisman för skada å kläder är särskilt stadgat.

15 §.

Skall polisdistrikt bestå av kommun eller del av kommun, skola polisdistriktets rättigheter tillkomma och dess skyldigheter åvila kommunen.

eller i polisdistrikt, som avses i 1 § 1 mom. tredje stycket, må pensionsförsäkras i statsanstalten enligt vad därom finnes särskilt stadgat. Vill landsting eller polisdistrikt på annat sätt ombesörja pensionering av sådan befattningshavare, bidrager statsverket med en *tredjedel* av den utgående pensionen.

5. Om *befattningshavare vid polisväsendet* i annat fall än som avses i 4 mom. på grund av föreskrift i denna lag tjänstgör utom det område, för vilket han är anställd, bestridas därigenom uppkommande särskilda kostnader av statsverket. Därest *befattningshavarens* lön endast delvis bekostas av statsverket, skall jämväl vad av lönen belöper å tid, som han sålunda tjänstgör, helt bestridas av statsmedel.

6. Har *befattningshavare vid polisväsendet* skadats i tjänsten, medan han på grund av stadgande i denna lag tjänstgjort utom det område, för vilket han är anställd, skola av statsmedel gäldas alla de kostnader, som på grund av skadan må åvila vederbörande landsting eller polisdistrikt.

16 §.

Skall polisdistrikt bestå av kommun eller del av kommun, skola polisdistriktets rättigheter tillkomma och dess skyldigheter åvila kommunen.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Om polisdistrikt skall bestå av område från mer än en kommun, äger länsstyrelsen, där det finnes erforderligt, förordna, att de kommuner, som helt eller delvis ingå i distriktet, skola för polisverksamhetens upprätthållande bilda kommunalförbund. Kan enighet icke uppnås angående förbundsordningen, äger länsstyrelsen att därom förordna. Sedan kommunalförbund enligt länsstyrelsens förordnande kommit till stånd, må länsstyrelsen, på ansökan av förbundsmedlem, förordna om ändring av förbundsordningen. Ej må utan länsstyrelsens medgivande kommunalförbund, som nu sagts, upplösas eller förbundsmedlem vinna utträde. Meddelas ej förordnande, varom i detta stycke förmäles, och överenskomma ej ändock kommunerna att bilda kommunalförbund, ankomme på dem att träffa de avtal, som i följd av gemenskapen må erfordras.

För polisverksamhetens upprätthållande bildat kommunalförbund utövar polisdistriktets rättigheter och fullgör dess skyldigheter.

Då polisdistrikt består av område från mer än en kommun, skola polisdistriktets kostnader för polisväsendet fördelas emellan de olika kommunerna efter polispersonalens sannolika användning i de särskilda delarna av polisdistriktet. Kan överenskommelse härom icke träffas, ankommer tvistens avgörande på länsstyrelsen.

I avseende å polisväsendet skall vad som stadgas angående kommun äga motsvarande tillämpning beträffande köping, som icke utgör egen kommun, så ock beträffande municipalsamhälle, såvida ordningsstadgan för rikets städer äger tillämpning i köpingen eller municipalsamhället.

16 §.

Konungen äger meddela närmare bestämmelser angående

- 1) chefskapet över polispersonal;
- 2) polissskola;
- 3) tillsättning och entledigande av befattningshavare vid polisväsendet;
- 4) polispersonalens tjänstedrätt, tjänstetecken och beväpning;
- 5) befattningshavares skyldigheter;
- 6) befattningshavares disciplinära bestraffning;
- 7) *polisstyrelses* tjänstgöring och förfarandet inför *polisstyrelse*; samt
- 8) utbetalning av statsbidrag till polisdistrikt och landsting.

17 §.

Vad i denna lag finnes stadgat utgör ej hinder för att polisbevakning på statens bekostnad ombesörjes i

17 §.

Konungen äger meddela närmare bestämmelser angående

- 1) chefskapet över polispersonal;
- 2) polissskola;
- 3) tillsättning och entledigande av befattningshavare vid polisväsendet;
- 4) polispersonalens tjänstedrätt, tjänstetecken och beväpning;
- 5) befattningshavares skyldigheter;
- 6) befattningshavares disciplinära bestraffning;
- 7) *poliskollegiums* tjänstgöring och förfarandet inför *poliskollegium*; samt
- 8) utbetalning av statsbidrag till polisdistrikt och landsting.

18 §.

Vad i denna lag finnes stadgat utgör ej hinder för att polisbevakning på statens bekostnad ombesörjes i

(Kungl. Maj:ts förslag.)

annan ordning än i denna lag sägs, ej heller för att dylik bevakning anordnas på enskild bekostnad vid visst företag, vid viss tillställning eller eljest i särskilt fall.

18 §.

Vite, som utdömes enligt denna lag, tillfaller kronan.

19 §.

Klagan över beslut, som enligt denna lag meddelas av annan polischef än polismästaren i Stockholm, må föras hos länsstyrelse i den ordning, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

Klagan över beslut, som enligt denna lag meddelas av länsstyrelse eller polismästaren i Stockholm eller *polisstyrelse*, må föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement i den ordning, som nyss sagts.

Över vägrad fastställelse av beslut, som avses i 13 § 1 mom., må klagan föras jämväl av den, som fattat beslutet.

Denna lag träder, såvitt den avser stad, köping, som omförmäles i 1 § andra stycket, eller landsting, i kraft den 1 januari 1926, från och med vilken dag hittills gällande bestämmelser om bidrag till polispersonal, som anställt för landstingsområde, ävensom övriga, för polisdistrikt, som nu sagts, eller för landstingsområde meddelade, mot denna lag stridande föreskrifter skola upphöra att gälla.

Fattas före nämnda dag, men efter det lagen utkommit av trycket, i polis-

(Utskottets förslag.)

annan ordning än i denna lag sägs, ej heller för att dylik bevakning anordnas på enskild bekostnad vid visst företag, vid viss tillställning eller eljest i särskilt fall.

19 §.

Vite, som utdömes enligt denna lag, tillfaller kronan.

20 §.

Klagan över beslut, som enligt denna lag meddelas av annan polischef än polismästaren i Stockholm, må föras hos länsstyrelse i den ordning, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

Klagan över beslut, som enligt denna lag meddelas av länsstyrelse eller polismästaren i Stockholm eller *poliskollegium*, må föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement i den ordning, som nyss sagts.

Över vägrad fastställelse av beslut, som avses i 14 § 1 mom. *första stycket*, må klagan föras jämväl av den, som fattat beslutet.

Denna lag träder, såvitt den avser stad, köping, som omförmäles i 1 § 1 mom. andra stycket, eller landsting, i kraft den 1 januari 1926, från och med vilken dag hittills gällande bestämmelser om bidrag till polispersonal, som anställt för landstingsområde, ävensom övriga, för polisdistrikt, som nu sagts, eller för landstingsområde meddelade, mot denna lag stridande föreskrifter skola upphöra att gälla.

Fattas före nämnda dag, men efter det lagen utkommit av trycket, i polis-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

distrikt, som ovan sagts, eller av lands-
ting beslut, som avses i 13 § 1 mom.
och som skall lända till efterrättelse
jämväl efter det lagen trätt i kraft,
skall å beslutet i vad det rör sistbe-
rörda tid tillämpas vad i denna lag
finnes stadgat om underställning av
dylikt beslut.

Polisstyrelserna skola tillsättas så
tidigt, att de i fråga om polispersonal,
som är anställd i polisdistrikt, vara
denna lag skall äga tillämpning från
och med år 1926, eller för landstings-
område, må kunna träda i verksamhet
från och med nämnda år.

Högre kurs vid polisskolan i Stockholm skall under hösten 1925 bekostas
av statsmedel, och skola i följd härav de bestämmelser i denna lag, som
hava avseende å nämnda skola, från och med den 1 augusti 1925 träda i
tillämpning, i den mån Konungen därom förordnar.

Distriktsindelning enligt 9 och 10 §§ bör vara verkställd i god tid före
den 1 januari 1926.

I övrigt skall lagen vara satt i tillämpning senast den 1 januari 1932.

Önskar kommun, som enligt fast-
ställd indelning skall utgöra eget polis-
distrikt, att *lagen* skall före sistnämnda
dag erhålla tillämpning för kommunen,
må kommunen göra ansökning därom
hos länsstyrelsen. Befinnes, att inom
kommunen tjänstgörande fjärdingsmän
icke äga att kvarstå i tjänsten efter
den tidpunkt, från vilken lagen en-
ligt ansökningen skall bli tillämplig
å kommunen, eller kunna uppsägas
till nämnda tidpunkt samt att stats-
medel finnas tillgängliga för bidrag
till de *polismän*, som skola vara an-
ställda inom kommunen, varde ansök-
ningen bifallen. Vad sålunda stadgats
skall äga motsvarande tillämpning, om
de kommuner, som enligt fastställd
indelning helt eller delvis ingå i visst
polisdistrikt, göra ansökan om att
lagen skall bli tillämplig för di-

(Utskottets förslag.)

distrikt, som ovan sagts, eller av lands-
ting beslut, som avses i 14 § 1 mom.
första stycket och som skall lända till
efterrättelse jämväl efter det lagen
trätt i kraft, skall å beslutet i vad det
rör sistberörda tid tillämpas vad i
denna lag finnes stadgat om under-
ställning av dylikt beslut.

Poliskollegierna skola tillsättas så
tidigt, att de i fråga om polispersonal,
som är anställd i polisdistrikt, vara
denna lag skall äga tillämpning från
och med år 1926, eller för landstings-
område, må kunna träda i verksamhet
från och med nämnda år.

Önskar kommun, som enligt fast-
ställd indelning skall utgöra eget polis-
distrikt, att *denna lag* skall före sist-
nämnda dag erhålla tillämpning för
kommunen, må kommunen göra an-
sökning därom hos länsstyrelsen. Be-
finnes, att inom kommunen tjänstgö-
rande fjärdingsmän icke äga att kvar-
stå i tjänsten efter den tidpunkt, från
vilken lagen enligt ansökningen skall
bli tillämplig å kommunen, eller
kunna uppsägas till nämnda tidpunkt
samt att statsmedel finnas tillgäng-
liga för bidrag till de *fjärdingsmän*,
som *enligt denna lag* skola vara an-
ställda inom kommunen, varde an-
sökningen bifallen. Vad sålunda stad-
gats skall äga motsvarande tillämp-
ning, om de kommuner, som enligt
fastställd indelning helt eller delvis
ingå i visst polisdistrikt, göra ansökan

(Kungl. Maj:ts förslag.)

striktet. Vad ovan stadgats angående sådant före den 1 januari 1926 fattat beslut, som avses i 13 § 1 mom., skall äga motsvarande tillämpning å dylikt beslut, som efter det denna lag utkommit av trycket i polisdistrikt, varom i detta stycke förmäles, fattats innan lagen erhållit tillämpning för distriktet.

Efter det lagen utkommit av trycket, må fjärdingsman tillsättas allenast tills vidare men med rätt för fjärdingsmannen att åtnjuta tre månaders uppsägningstid. *Fjärdingsman må ej uppsägas utan landsfiskalens samtycke.* Beslut, som efter det lagen utkommit av trycket fattas angående fjärdingsmans avlöning, skall underställas länsstyrelsens prövning.

Då lagen trätt i tillämpning med avseende å visst polisdistrikt å landsbygden, skall lagen den 29 september 1899 angående fjärdingsmansbestyrets utgörande jämte övriga mot denna lag stridande bestämmelser angående polisväsendet upphöra att där gälla.

(Utskottets förslag.)

om att lagen skall bliva tillämplig för distriktet. Vad ovan stadgats angående sådant före den 1 januari 1926 fattat beslut, som avses i 14 § 1 mom. *första stycket*, skall äga motsvarande tillämpning å dylikt beslut, som efter det denna lag utkommit av trycket i polisdistrikt, varom i detta stycke förmäles, fattats innan lagen erhållit tillämpning för distriktet.

Efter det lagen utkommit av trycket, må fjärdingsman *enligt äldre lag* tillsättas allenast tills vidare men med rätt för fjärdingsmannen att åtnjuta tre månaders uppsägningstid. *Uppsägning må ej ske utan landsfiskalens samtycke.* Beslut, som efter det lagen utkommit av trycket fattas angående fjärdingsmans avlöning, skall underställas länsstyrelsens prövning.

Då lagen trätt i tillämpning med avseende å visst polisdistrikt å landsbygden, skall lagen den 29 september 1899 angående fjärdingsmansbestyrets utgörande jämte övriga mot denna lag stridande bestämmelser angående polisväsendet upphöra att där gälla.

2) Lag om ändrad lydelse av 1 § i stadgan den 13 juni 1913 (nr 79) om proportionellt valsätt vid vissa val inom landsting och stadsfullmäktige m. m.

Härigenom förordnas, att 1 § i stadgan den 13 juni 1913 om proportionellt valsätt vid vissa val inom landsting och stadsfullmäktige m. m. skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

1. Då val av kommunalnämnd, drätselkammare, kommunalrådmän, ledamöter i stadsstyrelse, kyrko- och skolråd, ledamöter i *polisstyrelse* eller polisnämnd samt landstings förvaltningsutskott, så ock val av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till av-

1. Då val av kommunalnämnd, drätselkammare, kommunalrådmän, ledamöter i stadsstyrelse, kyrko- och skolråd, ledamöter i *poliskollegium* eller polisnämnd samt landstings förvaltningsutskott, så ock val av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

görande å kommunalstämma, inom kommunalfullmäktige, å allmän rådstuga, inom stadsfullmäktige, å kyrkostämma eller inom landsting, äro proportionella, skall vid valens förrättande iakttagas vad här nedan i 2—7 §§ är föreskrivet.

2. Vid — — — — — efterrättelse.

avgörande å kommunalstämma, inom kommunalfullmäktige, å allmän rådstuga, inom stadsfullmäktige, å kyrkostämma eller inom landsting, äro proportionella, skall vid valens förrättande iakttagas vad här nedan i 2—7 §§ är föreskrivet.

2. Vid — — — — — efterrättelse.

3) Förordning med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m.

1 §.

1. Har befattningshavare vid polisväsendet utan eget förvållande i tjänsten åsamkats skada och därigenom blivit hindrad att tjänstgöra, må på grund därav intill dess skyldighet för befattningshavaren att avgå ur tjänsten inträtt någon minskning i honom tillkommande löneförmåner icke äga rum, förrän sex månader förflutit från dagen för skadans inträffande.

2. Har befattningshavare förbjudits att tjänstgöra till förekommande av smittofara, må på grund därav intill dess skyldighet för befattningshavaren att avgå ur tjänsten inträtt någon minskning i honom tillkommande löneförmåner icke äga rum, förrän sex månader förflutit från det förbudet meddelades.

3. Med befattningshavare vid polisväsendet avses i denna förordning befattningshavare, vilken tillsättes i den ordning, som i 11 § 1—3 mom. i lagen om polisväsendet i riket finnes föreskriven.

2 §.

Ordinarie befattningshavare, som har full sysselsättning av sin tjänst, är berättigad att utan minskning av honom tillförsäkrade löneförmåner årligen, när det kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under en tid av minst fjorton dagar.

3. Med befattningshavare vid polisväsendet avses i denna förordning befattningshavare, vilken tillsättes i den ordning, som i 11 § 1—4 mom. i lagen om polisväsendet i riket finnes föreskriven.

2 §.

Ordinarie befattningshavare är berättigad att utan minskning av honom tillförsäkrade löneförmåner årligen, när det kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under en tid av minst fjorton dagar.

3 §.

1. Ordinarie befattningshavare vid polisväsendet skall vara skyldig att avgå från sin befattning:

a) när han uppnått föreskriven pensionsålder;

b) om han i följd av skada, som avses i 1 § 1 mom., finnes vara för framtiden oförmögen att behörigen sköta sin befattning;

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

c) om han i annat fall än som avses under b) i följd av skada eller sjukdom under fem på varandra följande år varit oförmögen att tjänstgöra under sammanlagt mer än $\frac{4}{5}$ av den tid, som det eljest ålegat honom att tjänstgöra, och finnes vara för framtiden oförmögen att behörigen sköta sin tjänst;

d) om han under fem på varandra följande år varit på grund av smittsam sjukdom tjänstledig eller från tjänstgöring avstängd under sammanlagt mer än $\frac{4}{5}$ av den tid, som det eljest ålegat honom att tjänstgöra, och finnes vara av samma anledning för framtiden obehörig att tjänstgöra.

2. Vad i 1 mom. stadgats skall ej utgöra hinder för att undantagsvis meddela befattningshavare, som uppnått pensionsåldern, tillstånd att kvarstå i befattningen, därest och så länge han prövas kunna på ett tillfredsställande sätt sköta tjänsten, dock må sådant tillstånd ej meddelas för mer än ett år i sänder och icke för längre tid än sammanlagt fem år.

Tillstånd, som ovan sägs, må meddelas, om befattningshavaren är anställd vid polisväsendet i stad, av vederbörande polischef och eljest av länsstyrelsen.

3. Då ordinarie befattningshavare avgår från sin befattning efter att hava uppnått föreskriven pensionsålder eller entledigas enligt 1 mom. under b)–d), skall befattningshavaren vara berättigad att genast åtnjuta pension.

4. Befattningshavare är ej pliktig att bidraga till sin pensionering med högre belopp än som svarar mot en tredjedel av de avgifter, som kunna erfordras för att bereda honom pension.

4 §.

Upphör ordinarie befattningshavares anställning vid polisväsendet i visst polisdistrikt eller för visst landstingsområde utan att rätt till pension enligt 3 § 3 mom. tillkommer honom, skall han berättigas att senast vid den tidpunkt, då han uppnått den för befattningen föreskrivna pensionsåldern, åtnjuta minst så stor pension, som svarar mot den tid, den ordinarie anställningen varat, dock att pension ej tillkommer honom så länge han innehar ordinarie anställning vid polisväsendet.

Vad sålunda stadgats skall icke utgöra hinder för polisdistrikt eller landsting att från pensionsrätt utesluta befattningshavare, som avsatts från sin tjänst eller på grund av olämplighet blivit därifrån skild.

5 §.

Avlider befattningshavare till följd av skada, som avses i 1 § 1 mom., skola hans efterlämnade make och arvsberättigade barn vara berättigade till pension (familjeunderstöd).

Rätt till familjeunderstöd tillkommer dock ej efterlevande make, om äktenskapet, utan att därigenom barn legitimerades, ingicks efter det skadan inträffade och anledning finnes till antagande, att skadans livsfarliga be-

Rätt till familjeunderstöd tillkommer dock ej efterlevande make, om äktenskapet, utan att därigenom barn legitimerades, ingicks efter det skadan inträffade och anledning finnes till antagande, att skadans livsfarliga be-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

skaffenhet vid äktenskapets ingående var bekant för någon av makarna. Dylik rätt tillkommer ej heller adoptivbarn, som adopterats efter det skadan inträffade. Familjeunderstöd skall tillkomma efterlevande make, så länge maken lever ogift, och barn, tills det uppnår 21 års ålder eller dessförinnan träder i äktenskap. *Därest barn, som har rätt till familjeunderstöd, vid uppnåendet av 21 års ålder befinnes vara varaktigt oförmöget till arbete, skall det bibehålla rätt till familjeunderstöd så länge oförmögenheten till arbete fortfar.*

skaffenhet vid äktenskapets ingående var bekant för någon av makarna. Dylik rätt tillkommer ej heller adoptivbarn, som adopterats efter det skadan inträffade. Familjeunderstöd skall tillkomma efterlevande make, så länge maken lever ogift, och barn, tills det uppnår 18 års ålder eller dessförinnan träder i äktenskap.

Innehade den avlidne vid dödsfallet befattning, förenad med rätt till familjepension från anstalt, som helt eller delvis bekostas av vederbörande kommun eller landsting eller av staten, må med hänsyn därtill familjeunderstödet belopp skäligen jämkas.

6 §.

Pension, som utgår till förutvarande befattningshavare vid polisväsendet, må icke tagas i mät. Detsamma skall gälla om familjeunderstöd, som tillkommer sådan befattningshavares efterlämnade make eller barn, samt om begravningshjälp, som skall utgå till befattningshavares dödsbo.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1926.

Polis- eller fjärdingsman, som vid polisväsendet har anställning, som kan betraktas såsom ordinarie, vid den tidpunkt, från vilken lagen om polisväsendet i riket skall lända till efterrättelse i avseende å det område, för vilket han är anställd, äger, då fråga uppstår om honom tillkommande rätt till pension, tillgodoräkna sig hela den tid, som han i en följd innehaft dylik anställning för området.

B) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda tillägg till reglementet för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. i huvudsaklig överensstämmelse med följande förslag till

4) Kungörelse angående tillägg till reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

Härigenom förordnas, att till reglementet den 31 december 1919 för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. skall fogas ett nytt kapitel av följande lydelse:

Kap. VIII. Särskilda bestämmelser angående befattningshavare vid polisväsendet.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 79.

Föreskrifterna i §§ 1—4, 6—11 och 13—31 skola, i den mån ej annat stadgas i §§ 80—88, äga tillämpning å pensionering av sådana ordinarie befattningshavare vid polisväsendet, som äro anställda i polisdistrikt, till vars polisväsen statsbidrag utgår jämlikt 14 § 2 mom. i lagen om polisväsendet i riket, eller för landstingsområde.

§ 79.

Föreskrifterna i §§ 1—4, 6—11 och 13—31 skola, i den mån ej annat stadgas i §§ 80—88, äga tillämpning å pensionering av sådana ordinarie befattningshavare vid polisväsendet, som äro anställda i polisdistrikt, till vars polisväsen statsbidrag utgår jämlikt 15 § 2 mom. i lagen om polisväsendet i riket, eller för landstingsområde.

§ 80.

Polisdistrikt eller landsting är berättigat att för att bereda befattningshavare, som i § 79 sägs, pensionsrätt enligt detta reglemente hos pensionsanstalten anmäla befattningshavaren. Har sådan anmälan skett, skall polisdistriktet eller landstinget utom i fall, som avses i § 11, § 18 mom. 2 och § 21 mom. 2, betraktas såsom huvudman enligt detta reglemente. Vad som enligt § 11 och § 18 mom. 2 är stadgat i avseende å huvudman, skall tillämpas för landsbygden å länsstyrelsen och för stad å vederbörande polischef. Den skyldighet, som jämlikt § 21 mom. 2 åligger huvudman, skall fullgöras av vederbörande polischef.

§ 81.

Tjänstepensionsunderlaget skall utgöra två tredjedelar av sammanlagda beloppet av de löneförmåner, som befattningshavaren enligt gällande bestämmelser högst må åtnjuta. Om naturaförmåner ingå i avlöningen, skall vid bestämmandet av tjänstepensionsunderlaget den kontanta avlöningen ökas med naturaförmånernas av pensionsanstalten uppskattade värde, varvid dock värdet av bostad och bränsle icke må upptagas högre än till 20 % av löneinkomsten i övrigt.

§ 82.

Vid beräkning av tjänstepensionsunderlag i fall, som avses i § 27, skall någon nedsättning av tjänstepensionsunderlaget icke äga rum på den grund, att befattningshavares avgång icke föranletts av befattningens indragning.

§ 83.

Vid bestämmandet av genast börjande tjänstepensions belopp skola tjänstår tillgodoräknas befattningshavaren även för den tid, han efter fyllda 20 år i en följd innehåft icke ordinarie befattning vid polisväsendet, därest denna befattning i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot eller vara jämförbar med den, för vilken pension skall åtnjutas, samt befattningshavaren icke samtidigt haft annan polisbefattning, som medför rätt till pension. Det tillkommer pensionsanstalten att bestämma de tjänstår, som sålunda må tillgodoräknas befattningshavaren.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 84.

Pensionsåldern är 60 år.

§ 85.

För hel tjänstepension erfordras 30 tjänstår.

§ 86.

Tillstånd för befattningshavare, som uppnått pensionsåldern, att kvarstå i sin befattning må meddelas allenast undantagsvis och för ett år i sänder.

§ 87.

1. Den årliga tjänstepensionsavgift, som med i § 7 omförmålt avdrag skall erläggas av befattningshavaren, är 4 % av tjänstepensionsunderlaget.

2. Huvudmannen erlägger en årsavgift av $5\frac{1}{3}$ % av tjänstepensionsunderlaget.

§ 87.

1. Den årliga tjänstepensionsavgift, som med i § 7 omförmålt avdrag skall erläggas av befattningshavaren, är 4 % av tjänstepensionsunderlaget.

2. Huvudmannen erlägger *likaledes* en årsavgift av 4 % av tjänstepensionsunderlaget.

§ 88.

Engångsavgift, som avses i § 9 mom. 1, skall vara lika med *sju miondelar* av den försäkringsfond, som beräknas svara mot de avgifter, vilka skulle erlagts enligt § 7, om reglementet varit gällande under den föregående tiden. Är huvudman pliktig att erlägga engångsavgift, skall staten till pensionsanstalten erlägga ett belopp, motsvarande återstoden av nämnda försäkringsfond.

§ 88.

Engångsavgift, som avses i § 9 mom. 1, skall vara lika med *två tredjedelar* av den försäkringsfond, som beräknas svara mot de avgifter, vilka skulle erlagts enligt § 7, om reglementet varit gällande under den föregående tiden. Är huvudman pliktig att erlägga engångsavgift, skall staten till pensionsanstalten erlägga ett belopp, motsvarande återstoden av nämnda försäkringsfond.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1926.

Har befattningshavare anmälts hos pensionsanstalten och föreligger sådant fall, som avses i § 6, skall pensionsanstalten även utan framställning från huvudmannen bestämma tidpunkten, varifrån reglementet skall anses hava varit gällande för befattningshavaren; och skall därvid befattningshavaren äga att tillgodoräkna sig tid, som han vid den tidpunkt, då lagen om polisväsendet i riket blev tillämplig å huvudmannen, i en följd innehaft ordinarie befattning för vederbörande landstingsområde eller för område, som helt eller delvis ingår i vederbörande polisdistrikt.

C) att hos Kungl. Maj:t anhålla, att vid utfärdande av polisreglemente för riket hänsyn måtte tagas till de erinringar, som av utskottet framställts mot det propositionen bilagda förslaget till dylikt reglemente;

D) att de i anledning av förevarande proposition och propositionen nr 59 väckta motionerna, i den mån de hava avseende å förevarande proposition samt icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 maj 1925.

På andra särskilda utskottets vägnar:

CARL HEDERSTIERNA.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hederstierna*, *Kvarnzelius*, *Lindblad*, *K. G. Westman*, *von Sneidern*, *Tengdahl*, *Frändén**), *Edv. Larson*, *John Karlsson* och *Carl Eriksson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *Johanson* i Huskvarna, *Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Gävle, *Bengtsson* i Norup, *Persson* i Fritorp, *Törnkvist* i Bjuv, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Björkman* och *Västberg*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

vid 8 § av herrar *von Sneidern*, *Persson* i Fritorp och *Olsson* i Kullenbergstorp, vilka anförde:

»Utskottet uttalar å sid. 8 som sin uppfattning, att de ordinarie befattningshavarna i stort sett komma att motsvaras av de nu i samhällen med sammanträngd befolkning anställda polismännen. Är denna utskottets uppfattning riktig, synes det icke böra väcka större betänkligheter att i lagen föreskriva, att ordinarie befattningshavare endast skola förekomma i distrikt av huvudsakligen den karaktär som de kommuner, i vilka behov av extra polismän hittills yppat sig. Befattningar av nuvarande fjärdingsmannatyp skulle därför icke bli ordinarie.

Denna fråga sammanhänger med frågan om statsbidragets storlek. Detta är förslaget bli 50 % till ordinarie befattningshavare och 20 % till andra. De 50 % äro motiverade med att statsbidraget till extra polis nu utgår med detta belopp. Att bidrag åter lämnas till icke ordinarie personal förklaras, dels därmed att, på grund av den blivande strängare kontrollen över kommunernas sätt att avlöna sina fjärdingsmän, ökade kostnader för kommunerna äro att förvänta, dels därmed att vid behov kommunernas fjärdings-

män skola kunna för polisverksamhet användas även utanför det område, för vilket de äro anställda. Beloppet 20 % är godtyckligt valt.

Kommer nu det högre statsbidraget att göras beroende av fjärdingsmannens ställning av ordinarie och denna ställning åter att vara beroende endast av arbetets omfattning och stadigvarande natur, blir följden, att staten kommer att lämna ett ökat bidrag utan att därmed tjäna något sitt intresse. Statens intresse är upprätthållandet av ordning och säkerhet, och när kommunens utgifter för detta ändamål ökas, kan vara befogat, att staten verksammare bidrager till dessa kostnader. Däremot är för staten skäligen likgiltigt, om fjärdingsmannen av indrivningsverksamhet har full eller endast delvis sysselsättning. Staten har visserligen intresse av en god indrivning av kronoskatterestantierna, men det är ingalunda visst, att en bättre indrivning verkställs av en fjärdingsman med full sysselsättning. För att få full sysselsättning är en förutsättning större distrikt, men med större distrikt följer mindre lokal- och personalkännedom hos befattningshavaren, vilket ej kan verka i riktning av ökad effektivitet vid indrivningen.

Från kommunens sida blir det på grund av statsbidragets olika storlek ofta en vansklig fråga att träffa val emellan fullt eller endast delvis sysselsätta fjärdingsmän. Blir det högre bidraget, trots därmed förenade skyldigheter, lockande, blir det i varje fall en förmån för de större kommunerna och de kommuner, som på grund av sitt geografiska läge lämpligen kunna förena sig i distrikt. Skäl tala därför för att till alla fjärdingsmän av nuvarande typ ge lika stort statsbidrag. Det kan då vara motiverat att något höja det av utskottet föreslagna bidraget till icke ordinarie, och vilja vi föreslå, att bidraget skall utgå med halva det belopp, som lämnas till de ordinarie, eller 25 %.

Från fjärdingsmännens sida skulle den invändning kunna göras, att vissa av dem genom detta förslag skulle gå miste om förmånen att bli ordinarie. Denna invändning är riktig, men man bör ej förbise, att förslaget ändå bereder fjärdingsmännen en betydligt förbättrad ställning mot den, som de för närvarande inneha. De komma hädanefter att tillsättas på obestämd tid, och över såväl deras tillsättning och entledigande som deras avlönning blir hädanefter en betydligt strängare kontroll än den nuvarande. Ävenledes är från den nuvarande fjärdingsmannakårens sida att beakta, att resultatet av utskottets förslag kan bli ett så småningom skeende undanskjutande av nuvarande innehavare till förmån för yrkesmän, vilkas överlägsenhet som indrivningsmän kan vara tvivelaktig och på vilkas kompetens som ordningspolis man näppeligen kan eller kommer att ställa höga krav.

De ordinarie befattningarna och det högre statsanslaget skulle därför förbehållas de distrikt, där behov av ordningspolis gjort sig i någon större omfattning kännbart. Enligt lagförslaget skall kommunens beslut att anställa ordinarie befattningshavare underställas länsstyrelsens prövning. Någon ökad svårighet för länsstyrelsen att låta denna prövning även omfatta distriktets behov av ordningspolis kan ej föreligga. Samma prövning åligger redan nu länsstyrelsen, då länsstyrelsen har att fatta beslut, huruvida statsanslag skall begäras för anställande av extra polis.

Emellertid förutsättes icke, att högre statsbidrag endast lämnas för sådan befattningshavare, som har full sysselsättning som ordningspolis. I många av de distrikt, där en mer kvalificerad ordningspolis är av nöden, kan denne ej lämpligen beredas full sysselsättning med sådan verksamhet. Det synes då obilligt att beröva en sådan kommun av denna anledning det högre statsbidraget, liksom det vore dålig ekonomi att ej utnyttja befattningshavarens arbetstid med indrivningsverksamhet. Men medgiver man blandad verksamhet, synes ej heller skäl vara att motsätta sig sådan uppdelning av polisgöromålen, som i 2 § 2 st. sägs. Bestämmelsen bör därför bli den, att i distrikt, där behov finnes av mer kvalificerad personal för ordningens och säkerhetens upprätthållande, ordinarie personal anställs för befattningar, som äro av stadigvarande beskaffenhet och ge sina innehavare full sysselsättning.

Vi föreslå därför, att 8 § första stycket får följande lydelse:

Polisdistrikt är pliktigt att skäligen avlöna de fjärdingsmän, ordningsmän eller andra polismän, vilka jämlikt 2, 4, 5 eller 6 § skola finnas anställda i distriktet, samt de övriga befattningshavare, som för polisverksamhetens upprätthållande äro erforderliga, att med skälig pension förse innehavare av befattning, som i *polisdistrikt med mera omfattande polisverksamhet av beskaffenhet, som i 1 § 2 mom. första stycket sägs*, är av stadigvarande beskaffenhet och av vilken befattningshavaren kan antagas bliva helt sysselsatt (ordinarie befattning) samt — — — (se utskottets förslag) — — — begravningshjälp.»

vid 11 § dels av herr Björkman, som med instämmande av herrar K. G. Westman, von Sneidern, John Karlsson och Johanson i Huskvarna anført:

»I likhet med utskottet har jag funnit, att tillsättningsmyndigheten icke är i behov av det kommunala inslag, som polisstyrelsen avsåg att utgöra. Jag anser emellertid, att, vad städerna vidkommer, de tillsättningsmyndigheter, som i 1924 års förslag angåvos (polismästare jämte två magistratsledamöter, magistrat, stadsstyrelse), uppfylla alla rimliga krav på förmåga av ett fullt objektivt, sakkunnigt avgörande. Därför synes det mig icke erforderligt att betunga länsstyrelserna med detta vad beträffar de större städerna ingalunda ringa åliggande utan att detta bör kunna anförtros åt lokala myndigheter.

Jag hemställer därför, att 11 § 1 mom., 13 § 2 mom. och 20 § första stycket måtte erhålla följande lydelse.

11 § 1 mom.

Befogenhet att tillsätta — — — — (se utskottets förslag) — — — — tillkommer i *Stockholm överståthållarämbetet, i annan stad, där polismästare finnes, denne jämte två ledamöter av magistraten och i stad, där polismästare ej finnes, magistraten eller stadsstyrelsen.*

13 § 2 mom.

Innan annan — — — — (se utskottets förslag) — — — — de sökande, till *tillsättningsmyndigheten* avgiva sådant yttrande. Finnes polisenämnd icke tillsatt, skall, *vad landsbygden vidkommer, tillfälle att avgiva yttrande*

angående de sökande i stället lämnas vederbörande kommunalförbundsdirektion eller kommunalnämnd.

20 § första stycket.

Klagan över beslut, som enligt denna lag meddelas av *magistrat eller stadsstyrelse eller av polismästare jämte ledamöter av magistrat eller av annan* — — — — (se utskottets förslag) — — — — bestämd.»

dels av herrar K. G. Westman och Johanson i Huskvarna, som yrkat:

»1:o) att utskottets förslag till lagtext i 11 § 3 mom. bort erhålla följande, i vissa delar ändrade lydelse:

11 §.

3. Då — — — (se utskottets förslag) — — — honom lämplig — — — val av fjärdingsman. Den valde skall av länsstyrelsen förordnas till fjärdingsman, *därest länsstyrelsen finner honom lämplig för befattningen. Prövas han av länsstyrelsen icke vara lämplig, skall länsstyrelsen förordna om nytt val, vilket skall förrättas i den ordning, som ovan föreskrivits. Den sålunda valde skall av länsstyrelsen förordnas till fjärdingsman, därest länsstyrelsen finner honom lämplig för befattningen. Anser länsstyrelsen honom icke lämplig, skall länsstyrelsen förordna annan lämplig person.* Består — — — — fjärdingsman, med mindre samtliga valde av länsstyrelsen anses icke lämpliga för befattningen.

2:o) att i samband därmed följande ändringar bort vidtagas i utskottets motivering:

Första stycket s. 14 erhåller följande lydelse:

I fråga — — — länsstyrelsen godkännas. Då det emellertid kan förekomma, att en kommun i god tro till fjärdingsman utser person, som länsstyrelsen anser olämplig, synes den omständigheten, att länsstyrelsen underkänner den valde, ej böra föranleda, att kommunens rättighet att utöva inflytande på tillsättningen omedelbart går förlorad. För det fall, varom här är fråga, synes i stället — i anslutning till nu gällande regler — böra föreskrivas, att länsstyrelsen skall föranstalta om nytt tillsättningsförfarande. Först i den händelse, att även vid det andra val, som till följd härav hålles, till fjärdingsman utses person, som icke är lämplig för uppdraget, bör länsstyrelsen äga befogenhet att, utan avseende å kommunens val, förordna den, som länsstyrelsen anser lämplig, till befattningens innehavare.»

dels ock av herrar von Sneidern, Persson i Fritorp och Olsson i Kullenbergstorp, vilka anför:

»Enligt utskottets förslag skall, innan kommun väljer fjärdingsman, landfiskalen yttra sig över de sökande, varefter länsstyrelsen antingen förordnar den valde eller också omedelbart utser annan person.

Enligt vårt förmenande är lämpligare, att den administrativa myndigheten officiellt framträder först efter valet och kontrollerar det val, som kommunen förrättat. Skulle resultatet av detta val icke kunna godkännas, anse vi även lämpligt, att, som nu, kommunen beredes tillfälle att vidtaga rättelse. Först sedan detta försök misslyckats, bör länsstyrelsen tillsätta sådan person, som styrelsen finner för uppdraget kompetent.

Vi föreslå därför följande lydelse av 11 § 3 mom.

Då innehavare av fjärdingsmansbefattning skall tillsättas i polisdistrikt, som består av en kommun eller del av sådan, väljer kommunen fjärdingsman. Det åligger valförrättaren att om valet ofördröjligen underrätta landsfiskalen, som med sitt yttrande insänder anmälan till länsstyrelsen. Finner länsstyrelsen den valde för uppdraget lämplig, skall länsstyrelsen meddela honom förordnande. I annat fall skall länsstyrelsen förordna om nytt val. Finner länsstyrelsen ej heller den nu valde lämplig, skall länsstyrelsen lämna förordnande till annan för uppdraget lämplig person. Består — — — (se utskottets förslag) — — — för-
anleda.»

vid 12 § dels av herrar K. G. Westman, von Sneidern, John Karlsson, Johanson i Huskvarna, Persson i Fritorp och Björkman, som hemställt:

»1:o) att utskottets förslag till lagtext bort erhålla följande, i vissa delar ändrade lydelse:

12 §.

1. I — — — (se utskottets förslag) — — — poliskollegium.

2. Poliskollegium skall bestå av tre ledamöter av — — — i sänder.

Till ordförande må — — — minst en tredjedel av — — — stadgat.

För — — — föreskrivits.

Poliskollegium är icke beslutfört, om ej samtliga ledamöter äro närvarande. Angående — — — — häradsrätt.

Polischef — — — — rätta.

2:o) att i samband därmed följande ändringar bort vidtagas i utskottets motivering. Andra stycket s. 9 erhåller följande avfattning:

De föreslagna — — — landsting. Antalet medlemmar i denna disciplin-domstol, som lämpligen synts böra benämnas poliskollegium, torde kunna begränsas till tre, nämligen en ordinarie lagfaren underdomare och två ledamöter utsedda av vederbörande landsting eller stadsfullmäktige. En dylik begränsning, som även iaktogs i 1924 års inom departementet utarbetade förslag, synes icke kunna menligt inverka på poliskollegiets förmåga att fullgöra sin uppgift. Ett starkt skäl för här angivna begränsning ligger däri, att, när man medger polisman framför andra den särskilda förmånen att i disciplinmål dömas av en specialdomstol, vars sammanträdande kan påkallas för ett rent bagatellmål, domstolens organisation bör göras så enkel som möjligt för att undvika onödiga kostnader för det allmänna.

Därjämte erhåller den speciella motiveringen till 12 § s. 14 följande lydelse:

Beträffande — — — äro i huvudsak hämtade från 1924 års förslag.

Genom — — — förslag».

dels ock av herr Olsson i Kullenbergstorp;

samt vid 15 § dels av herrar von Sneidern, Persson i Fritorp och Olsson i Kullenbergstorp, som anført:

»Under åberopande av motiveringen vid 8 § föreslå vi, att 15 § 2 mom. 2 st. får följande ändrade lydelse:

Till kostnaden för avlöning av den, som i polisdistrikt, varom i 1 § 1 mom. tredje stycket förmäles, innehar eller uppehåller icke ordinarie befattnings, bidrager statsverket med en fjärdedel.»

dels av herr *Johanson* i Huskvarna, som anslutit sig till det av herrar *von Sneidern m. fl.* framställda förslaget till ändrad lydelse av 2 mom. 2 st. i förevarande paragraf;

dels ock av herrar *Lindblad, John Karlsson* och *Björkman*, vilka anför:

»Utskottet har av statsfinansiella skäl förklarat sig förhindrat att förordna statsbidrag till städernas polisväsen i vidare mån än i kungl. propositionen föreslagits. Då emellertid utskottet funnit sig böra förordna en förhöjning av statens bidrag till landsbygdens polisväsen, synes oss, att den ersättning, som skall utgå till städer, som skola tillhandahålla reservpolismän, rättvisligen bör höjas till 50 %. Härom hemställde sakkunniga av november 1924, och i den kungl. propositionen förklarades, att detta förslag icke borde följas annat än i samband med en höjning av landsbygdens personalkostnader.

Vi hava därför i utskottet även förordnat en höjning av statsbidraget till städer, som skola tillhandahålla reservpolis, till hälften av personalkostnaden, så beräknad som 15 § 4 mom. 1 stycket angiver.»
